Nota naar aanleiding van het verslag

De regering heeft met belangstelling kennisgenomen van het verslag van de vaste commissie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. In deze nota naar aanleiding van het verslag wordt bij de beantwoording in beginsel de hoofdstukindeling van het verslag gevolgd. Met het oog op het overzicht zijn de antwoorden op vragen die op hetzelfde onderwerp betrekking hebben, zoveel mogelijk bijeengebracht. Voor de goede leesbaarheid zijn de gestelde vragen telkens cursief geplaatst.

Inhoudsopgave

I. Algemeen
- **1. Aanleiding en doelen**
- **2. Uitwerking toezeggingen en andere gewenste wijzigingen**
- **3. Gevolgen voor burgers, bedrijven en overheid**

II. Artikelsgewijze toelichting

III. Overig

I. Algemeen

De leden van de VVD-fractie zijn benieuwd naar de meest recente stand van zaken van de pensioentransitie. Wanneer wordt de Kamer hier over geïnformeerd?

De monitoring van de transitie verloopt via een halfjaarlijkse monitoringscyclus. De Kamer is hier voor het laatst over geïnformeerd op 2 juli 2026 in de vijfde voortgangsrapportage monitoring Wet toekomst pensioenen.[1] De eerstvolgende rapportage volgt begin 2027. Aanvullend zal voorafgaand aan de begrotingsbehandeling SZW op verzoek van uw Kamer een tussenstand gegeven worden van de pensioentransitie.

1. Aanleiding en doelen

De leden van de VVD-fractie vragen hoe dit wetsvoorstel zich verhoudt tot de bredere planning van de pensioentransitie. Kan de regering bevestigen dat de voorgestelde wijzigingen geen nieuwe onzekerheid veroorzaken voor sociale partners, pensioenfondsen, verzekeraars, premiepensioeninstellingen en adviseurs die al vergevorderd zijn met implementatieplannen en communicatie aan deelnemers?

De wijzigingen die zijn beoogd met dit wetsvoorstel zijn voor het overgrote deel toegezegd tijdens de behandeling van de Wet toekomst pensioenen (Wtp) in de Eerste Kamer. Aanvullend worden enkele voorstellen gedaan die de uitvoering ten goede komen. De wijzigingen zijn geen vertragende factoren in de transitie.

De leden van de PRO-fractie zijn benieuwd of de regering heeft overwogen andere maatregelen, die uiteindelijk niet zijn opgenomen, toe te voegen aan het voorliggende wetsvoorstel. In het bijzonder vragen zij naar mogelijke maatregelen om het zogenaamde 'compensatiegat' te dichten en maatregelen om de 'witte vlek' te verkleinen. Deze leden hadden graag gezien dat ook hierin een stap wordt gezet, maar zien dit nu niet terug in het wetsvoorstel, terwijl beide onderwerpen zeer relevant zijn voor de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. Kan de regering toelichten waarom maatregelen op dit gebied geen onderdeel uitmaken van het wetsvoorstel?

Een wettelijke verplichting om op de loonstrook te vermelden of er ouderdomspensioen wordt opgebouwd, maakte reeds deel uit van de Wtp. Deze maatregel is een van de maatregelen uit het aanvalsplan Witte vlek van de Stichting van de Arbeid dat voortvloeit uit het pensioenakkoord. De uitvoering van deze bepaling is echter uitgesteld totdat deze beter uitvoerbaar zou zijn. Gebleken is dat het vermelden op de loonstrook of er ouderdomspensioen wordt opgebouwd, tegen uitvoeringsbelemmeringen aanloopt.

[1] Kamerstukken II, 2025/26, 32 043 nr. 714.

Daarom werd in het wetsvoorstel voorgesteld het voorschrift te wijzigen zodat op de loonstrook vermeld moet worden of er wel of geen deelname aan de pensioenregeling in de zin van de Pensioenwet is. Met de nota van wijziging bij dit wetsvoorstel wordt dit voorstel alsnog iets gewijzigd, in die zin dat moet worden vermeld of er wel of geen deelname is aan *een* pensioenregeling in de zin van de Pensioenwet of de Wet verplichte beroepspensioenregeling. Deze wijziging maakt duidelijker dat ook als er geen regeling door de werkgever wordt aangeboden, op de loonstrook moet worden aangegeven dat de werknemer niet deelneemt aan een regeling.

De melding op de loonstrook is een maatregel om de informatievoorziening te verbeteren. Deze zichtbaarheid is erop gericht de werknemer bewust te maken wanneer er geen deelname is aan een pensioenregeling en kan voor de werknemer aanleiding vormen om hierover het gesprek met de werkgever aan te gaan. Het voorliggende wetsvoorstel bevat geen andere maatregelen om het aantal werknemers zonder pensioen te reduceren. In het kader van het aanvalsplan Witte vlek zijn reeds verschillende maatregelen genomen en het aanvalsplan Witte vlek is grotendeels afgerond. In de Wtp is opgenomen dat de reductiedoelstelling van het aantal werknemers zonder pensioenregeling wordt gemonitord. Op basis van de tussenevaluatie begin 2027 wordt gekeken of de reductie naar wens verloopt en of er aanvullende stappen nodig zijn om de doelstelling te behalen.[2]

Maatregelen over het compensatievraagstuk, waar de leden van de PRO-fractie naar verwijzen, maken geen onderdeel uit van dit wetsvoorstel. De minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft uw Kamer over het vraagstuk geïnformeerd in de voortgangsrapportage monitoring Wet toekomst pensioenen van juli jl.[3] Ook heeft de minister de regeringscommissaris transitie pensioenen gevraagd advies uit te brengen over voor- en nadelen van mogelijke oplossingen voor zowel individuele deelnemers als het collectief. De regeringscommissaris kijkt ook naar de gevolgen voor de uitvoering door pensioenuitvoerders en naar de omvang van de groep deelnemers die met dit vraagstuk te maken kan krijgen.

De leden van de PVV-fractie constateren dat de beoogde inwerkingtreding is verschoven van 1 januari 2027 naar 1 juli 2027. Deze leden vragen de regering welke overwegingen aan deze verschuiving ten grondslag liggen.

In een eerdere fase van het wetsvoorstel leek een beoogde inwerkingtredingsdatum van 1 januari 2027 haalbaar. In eerdere communicatie met de Tweede Kamer is 1 januari 2027 als beoogde inwerkingtredingsdatum gecommuniceerd. Omdat er ruimte moet zijn voor een ordentelijke behandeling van het wetsvoorstel, is de beoogde inwerkingtredingsdatum van dit wetsvoorstel nu verschoven naar 1 juli 2027. Hier zitten geen praktische en financiële gevolgen aan.

De leden van de BBB-fractie steunen de inzet om de vrijwillige voortzetting van het wezenpensioen mogelijk te maken en de kinddefinitie te uniformeren. Deze leden vragen de regering wel of er een uitvoeringshandreiking komt, bijvoorbeeld met bewijsstukken en praktijkvoorbeelden voor stiefkinderen en pleegkinderen, zodat de nieuwe wettelijke definitie niet alsnog leidt tot verschillende toepassing of willekeur per uitvoerder.

De regering is het eens met de BBB-fractie dat de nieuwe wettelijke definitie niet moet leiden tot verschillende toepassingen of willekeur per uitvoerder. Het doel van één uniforme wettelijke kinddefinitie is juist om deelnemers en nabestaanden (partner en kinderen) meer helderheid te geven over waar zij op kunnen rekenen. Hiermee wordt voorkomen dat een kind op basis van de pensioenregeling van de ene ouder wel recht kan hebben op een wezenpensioen en op basis van de pensioenregeling van de andere ouder dit recht niet heeft, terwijl met beide ouders eenzelfde soort relatie bestaat. Dit is onwenselijk. Op het informatieplatform ‘werkenaanonspensioen.nl’ zullen praktijkvoorbeelden en een stroomschema van de kinddefinitie worden geplaatst. In dit stroomschema wordt uiteengezet wanneer voldaan wordt aan de voorwaarden voor stiefkinderen en pleegkinderen. Dit platform faciliteert alle betrokken partijen

[2] Kamerstukken II, 2026/27, 32 043 nr. 717.

[3] Kamerstukken II, 2026/27, 32 043, nr. 714.

(pensioenuitvoerders, werkgevers-en werknemersorganisaties, ondernemingsraden en personeelsvertegenwoordigers) bij de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel.

Deze leden vragen de regering daarnaast hoe wordt omgegaan met hardheidsgevallen bij de toepassing van de nieuwe kinddefinitie. Is voorzien in monitoring of evaluatie van de werking van deze definitie in de praktijk?

De toepassing van de voorgestelde kinddefinitie is ruim en daarbij is zoveel mogelijk aangesloten bij hetgeen in de praktijk al gebruikelijk is. In veel pensioenregelingen was een wezenpensioen al mogelijk voor een eigen kind, een stiefkind en een pleegkind. Bij het formuleren van de nieuwe kinddefinitie is nauw overlegd met de sector. De toepassingspraktijk en de werking van de nieuwe kinddefinitie zullen nauwlettend worden gemonitord om afwijkingen in het gebruik te signaleren. Het monitoren zal in de praktijk plaatsvinden in de vorm van gesprekken op regelmatige basis tussen het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, toezichthouders, de Pensioenfederatie en het Verbond van Verzekeraars. Ook zal via de Geschilleninstantie Pensioenfondsen (GIP) en het Klachteninstituut Financiële Dienstverlening (Kifid) gemonitord worden of er geschillen zijn met betrekking tot de werking van de kinddefinitie. Op die manier kan bezien worden of een aanvullende actie is vereist.

De leden vragen de regering per wanneer de zogenoemde einde-maandbenadering voor het wezenpensioen precies wordt geregeld. Wordt deze aanpassing ook pensioenrechtelijk in de Pensioenwet en de Wet verplichte beroepspensioenregeling gespiegeld, zodat geen tweesporigheid ontstaat tussen fiscale regels en pensioenrechtelijke regels?

De einde-maandbenadering voor het wezenpensioen is geregeld in de Fiscale verzamelwet 2026 (36.735). Zowel de Pensioenwet, de Wet verplichte beroepspensioenregeling als de Wet op de Loonbelasting 1964 (hierna: Wet LB 1964) zijn in de Fiscale verzamelwet 2026 aangepast. De Fiscale verzamelwet 2026 is op 1 januari 2026 in werking getreden.

Met de Wtp is geregeld dat een wezenpensioen wordt uitgekeerd tot het kind de leeftijd van 25 jaar heeft bereikt. Daarbij is met ingang van 1 juli 2023 ook in de Wet LB 1964 geregeld dat een wezenpensioen uitsluitend kan worden uitgekeerd aan een kind dat nog niet de leeftijd van 25 jaar heeft bereikt. De uitkering van het wezenpensioen tot uiterlijk de dag waarop het kind de leeftijd van 25 jaar bereikt, blijkt voor pensioenuitvoerders echter moeilijk uitvoerbaar te zijn. Pensioenuitvoerders hebben aangegeven voor de kalendermaand dat het kind de leeftijd van 25 jaar bereikt niet eenvoudig een pro-rata-uitkering te kunnen doen zonder verzwaring van de uitvoeringskosten. Onder het oude pensioenstelsel was een pro-rata-uitkering niet gebruikelijk. De administratiesystemen zijn daarom zo ingericht dat ook voor de hoogte van de uitkering in de kalendermaand waarin het kind de leeftijd van 25 jaar bereikt altijd de gehele kalendermaand wordt meegenomen.

Daarom is in de Fiscale verzamelwet 2026 geregeld dat de aanspraak op wezenpensioen dekking biedt tot het kind de leeftijd van 25 jaar bereikt, maar dat het wezenpensioen over de betreffende kalendermaand wordt uitgekeerd op basis van de gehele kalendermaand. Voor kinderen is de maatregel ook gunstig: het bedrag van de uitkering wordt in de laatste kalendermaand niet meer verlaagd.

De leden vragen de regering waarom niet is gekozen voor een zogenoemde uniformeringsknop waarmee oude, nog niet ingegane wezenpensioenen bij de transitie onder de nieuwe 25-jaar-regels kunnen worden gebracht. Kan de regering toelichten of een dergelijke optie de uitvoerbaarheid en uitlegbaarheid voor deelnemers en uitvoerders zou kunnen verbeteren?

In de Wtp is vastgelegd dat het fiscaal toegestane wezenpensioen uiterlijk dient te eindigen op een leeftijd van 25 jaar in plaats van 30 jaar. Er is sprake van een maximale leeftijd van 25 jaar en er zijn geen verdere voorwaarden zoals de studie-eis. Voor niet-ingegane wezenpensioenen, waarbij sprake is van opbouw van wezenpensioen, kan het zijn dat daarvoor andere voorwaarden gelden, zoals een hogere eindleeftijd dan 25 jaar. Overgangsrecht voorkomt dat deze groep door de overgang naar het nieuwe stelsel rechten

kwijtraakt. In het kader van de motie Smals[4] onderzoekt de regering hoe het overgangsrecht van het opgebouwde partnerpensioen gestroomlijnd kan worden waarmee hoge uitvoeringskosten voorkomen worden, waarbij de belangen van (gewezen) deelnemers en nabestaanden vooropstaan.

De Kamer is op 8 november 2024 geïnformeerd over een mogelijke startdatum van het onderzoek.[5] Inmiddels is er meer zicht op de fondsen die zijn ingevaren en nog zullen invaren. Op 1 juli 2026 heeft 55% van het totaal aantal actieve deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden van pensioenfondsen de overstap naar het nieuwe pensioenstelsel gemaakt.[6] Om die reden zal het onderzoek naar verwachting eind 2026 worden gestart. Vervolgens zal de uitkomst van het onderzoek naar de Kamer worden gestuurd. De regering zal ook het overgangsrecht van nog niet ingegane opgebouwde wezenpensioenen betrekken bij dit onderzoek.

Deze leden vragen de regering hoeveel jaar uitvoerders naar verwachting nog oude voorwaarden voor wezenpensioen, zoals studie-eisen, moeten blijven controleren indien geen aanvullende uniformeringsmogelijkheid wordt geboden. Kan de regering daarbij ingaan op de gevolgen voor uitvoeringskosten, administratieve lasten en mogelijke klachten van deelnemers of wezen?

Een exacte berekening van hoeveel jaar pensioenuitvoerders de oude voorwaarden voor wezenpensioen moeten blijven controleren, is op voorhand moeilijk te geven. De in het verleden opgebouwde aanspraken op wezenpensioen en de reeds ingegane wezenpensioenen blijven behouden. Het overgangsrecht voorkomt daarmee dat (gewezen) deelnemers en nabestaanden door de overgang naar het nieuwe stelsel rechten kwijtraken. Er is veelvuldig overleg geweest met de pensioensector over de vormgeving van de transitie van het nabestaandenpensioen. Het overgangsrecht voor het wezenpensioen houdt rekening met gevallen waarin andere voorwaarden gelden, zoals een hogere eindleeftijd dan 25 jaar met of zonder studie-eisen. In de Wtp zijn geen specifieke regels opgenomen over de wijze waarop pensioenuitvoerders het opgebouwde en behouden wezenpensioen moeten administreren. Het overgangsrecht is daarmee zodanig vormgegeven dat de pensioensector het kan uitvoeren. Deze maatregel zorgt ervoor dat deze groep geen rechten kwijtraakt en is bovendien vooral gunstig voor kinderen.

De leden van de BBB-fractie onderschrijven de verruiming van het overgangsrecht bij premievrije voortzetting wegens arbeidsongeschiktheid. Deze leden vragen de regering wel of hierdoor risico bestaat op nieuwe ongelijkheid tussen groepen deelnemers, bijvoorbeeld afhankelijk van het moment van arbeidsongeschiktheid, de betrokken uitvoerder of de gekozen transitieafspraken. Hoe wordt een eventueel risico op ongelijke behandeling gemitigeerd?

Met de verruiming van het overgangsrecht bij premievrije voortzetting wegens arbeidsongeschiktheid ontstaat er geen ongelijkheid tussen groepen deelnemers. Dit wetsvoorstel regelt dat alle pensioenfondsen, bij een beëindigde pensioenregeling, onder voorwaarden de premievrije opbouw van pensioenaanspraken op grond van een uitkeringsovereenkomst kunnen voortzetten, ongeacht of de onderneming van de werkgever nog bestaat. Voor de deelnemers die ziek zijn geworden onder het oude stelsel en na afloop van de wachttijdperiode arbeidsongeschikt worden, wordt het mogelijk om de premievrije voortzetting vanwege arbeidsongeschiktheid onder het oude stelsel voort te zetten.

Dit is ook het geval als een verzekeraar de premievrije voortzetting vanwege arbeidsongeschiktheid uitvoert. Het overgangsrecht wordt verruimd zodat ook deelnemers die in dienst zijn bij de werkgever en op het moment van overgang naar het nieuwe pensioenstelsel ziek zijn en na afloop van de wachttijd arbeidsongeschikt worden, vrijgesteld worden van premiebetaling vanwege arbeidsongeschiktheid. De verruiming van het overgangsrecht is in nauw overleg met de sector tot stand gekomen. De regering verwacht dat alle deelnemers voor wie dit relevant is hieronder vallen en dat er geen groepen deelnemers buiten de verruiming blijven.

[4] Kamerstukken II 2022/23, 36 067, nr. 119.

[5] Kamerstukken I, 2024/25, 36 067, nr. BW.

[6] Kamerstukken I, 2024/25, 36 067, nr. CS.

2. Uitwerking toezeggingen en andere gewenste wijzigingen

De leden van de D66-fractie zouden graag een overzicht ontvangen van alle openstaande aangenomen moties en toezeggingen die verband houden met wet- en regelgeving rond pensioenen, met daarbij vermeld of deze wel of niet in dit wetsvoorstel zijn verwerkt en zo nee, waarom daar niet voor is gekozen.

Op 1 juli 2023 is de Wtp in werking getreden. Bij de behandeling van de Wtp is toegezegd de vrijwillige voortzetting van het wezenpensioen mogelijk te maken en ook de definitie van het 'kind' te uniformeren in de Pensioenwet. Deze twee zaken worden doorgevoerd met voorliggend wetsvoorstel. Het wetsvoorstel bevat daarnaast een verruiming van het overgangsrecht voor premievrije voortzetting van pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid, voor zowel fondsen als verzekeraars. Gebleken is dat de huidige vormgeving van het overgangsrecht leidt tot knelpunten in de uitvoering. De Tweede Kamer is hierover al geïnformeerd, evenals het voornemen om de wet op dit punt te verruimen[7]. Omdat de geplande inwerkingtreding van dit wetsvoorstel nog voor het einde van de pensioentransitie is, is het van groot belang dat het wetsvoorstel geen vertraging in de uitvoering kan veroorzaken. Om deze reden is de omvang van dit wetsvoorstel relatief klein gehouden en is gefocust op deze toezeggingen gedaan tijdens de behandeling van de Wtp en enkele andere aanvullingen ter verbetering van de uitvoering.

Een overzicht van nog openstaande moties en toezeggingen tijdens de behandeling van de Wtp:

Moties	
Motie van het lid Smals over onderzoeken hoe het overgangsrecht voor partnerpensioen aanspraken gestroomlijnd kan worden (nr. 119)	Het onderzoek wordt naar verwachting eind 2026 gestart. De regering zal daarbij ook het overgangsrecht van nog niet ingegane opgebouwde wezenpensioenen betrekken bij dit onderzoek.
Motie van de leden Nijboer en Maatoug over verzekerden beter beschermen bij de doorverkoop van portefeuilles door verzeke- raars (Kamerstuk 36 067, nr. 141)	Brief naar de Tweede Kamer in augustus 2027
(EK) Motie-Moonen (D66) c.s. over het dichten van een pensioenkloof	Uitvoering van de motie zal meelopen in de evaluatie van de Wtp. In 2028 wordt dit met de Kamers gedeeld.
(EK) Motie-Oomen-Ruijten (CDA) over de dekking voor wezenpensioen	Loopt mee in de toezeggingenwet
Toezeggingen	
(EK T3633) Uitwerking vrijwillige voortzetting wezenpensioen	Loopt mee in de toezeggingenwet
In de eerstvolgende evaluatie van de ANW wordt meegenomen dat de groep werknemers zonder pensioenopbouw groeit en wordt onderzocht op welke manier en in welke mate zij gedekt zijn voor het nabestaandenrisico	In 2028 wordt de evaluatie met de TK gedeeld.
De minister zegt toe in de monitoring van de transitie ook de compensatie bij pensioenregelingen bij verzekeraars te monitoren	Periodiek meegenomen in de monitoring van de Wtp. Einddatum toezegging: april 2028.
Gedurende de transitieperiode zal uitvoering worden gegeven aan de monitoring van de wet toekomst pensioenen op de wijze zoals beschreven in de brief van 14 juni 2023	Periodiek meegenomen in de monitoring van de Wtp. Einddatum toezegging: april 2028.

[7] Kamerstukken II, 2024/25, 32 043, nr. 666.

De leden van de D66-fractie kunnen goed begrijpen dat ter invulling van de aangenomen motie-Oomen-Ruijten c.s. nu vrijwillige voortzetting van het wezenpensioen wordt voorgesteld. Wat is de reden waarom in eerste instantie deze optie niet werd geboden, waar dat wel gold voor het partnerpensioen?

De wens om de vrijwillige voortzetting van het wezenpensioen mogelijk te maken wordt breed gedeeld, maar vergde nadere uitwerking in wetgeving om het praktisch uitvoerbaar te maken. Ook was meer tijd nodig om enkele beperkingen op te lossen. Bijvoorbeeld rondom de premiestelling en de administratie die gevoerd moet worden wanneer een deelnemer ervoor kiest het wezenpensioen vrijwillig voort te zetten. Met dit wetsvoorstel wordt de vrijwillige voortzetting van het wezenpensioen nu wel mogelijk gemaakt.

Om hoeveel wezen gaat het naar verwachting die met gebruik van deze regeling een pensioen zullen ontvangen?

De keuzemogelijkheid om het wezenpensioen voort te zetten is op vrijwillige basis. Daarnaast is de keuze mede afhankelijk van de vraag of de betreffende pensioenregeling voorziet in een dekking voor het wezenpensioen. Hoeveel gewezen deelnemers daadwerkelijk de mogelijkheid gebruiken om de risicodekking voor het wezenpensioen voort te zetten en of zij voldoende pensioenvermogen hebben om de risicodekking uit te ruilen, is vooraf niet exact te bepalen. Hierdoor is vooraf niet goed vast te stellen hoeveel wezen een uitkering zullen ontvangen waarbij gebruik is gemaakt van de keuzemogelijkheid.

Op basis waarvan is de verwachting gebaseerd dat hier een grote behoefte aan bestaat?

Conform de aangenomen motie van het lid Oomen-Ruijten c.s.[8] stelt de regering voor de gewezen deelnemer de mogelijkheid te geven om de risicodekking voor het wezenpensioen vrijwillig voort te zetten op dezelfde wijze als voorzien voor de vrijwillige voortzetting van de dekking voor partnerpensioen vóór pensioendatum. Daarmee kunnen eventuele financiële risico's worden beperkt op het moment waarop de voortzetting van het nabestaandenpensioen op risicobasis eindigt. Deze maatregel vergroot de persoonlijke keuzevrijheid van de (gewezen) deelnemer en geeft uitvoering aan de aangenomen motie Oomen-Ruijten en voldoet aan een behoefte. Het is op voorhand niet vast te stellen hoe groot die behoefte is.

Wat zijn de financiële gevolgen voor de deelnemer precies indien iemand gebruik maakt van deze vrijwillige regeling? Hoeveel raakt de persoon dan kwijt aan ouderdomspensioen?

De vrijwillige voortzetting van risicopremies door middel van uitruil van pensioenvermogen is een nieuwe keuzemogelijkheid voor gewezen deelnemers. De hoogte van de kostendekkende premie voor de voortzetting van de risicodekking is afhankelijk van verschillende factoren en kan daarom ook per pensioenfonds verschillend zijn. De kostendekkende premie wordt bijvoorbeeld bepaald door de hoogte van het nabestaandenpensioen. De financiële gevolgen voor gewezen deelnemers die gebruik maken van de vrijwillige voortzetting zijn vooraf niet exact te bepalen. In algemene zin kan gesteld worden dat hoe langer de risicodekking wordt voortgezet, hoe meer premie wordt onttrokken van het pensioenvermogen. Ook heeft de vrijwillige voorzetting relatief gezien meer impact op een laag pensioenvermogen dan op een hoog pensioenvermogen.

Zal deze regeling niet naar verwachting vooral gebruikt gaan worden door mensen met een lage levensverwachting? En indien dat het geval is, wat zijn dan de verwachte financiële effecten voor pensioenfondsen in het algemeen als gevolg van mogelijke averechtse selectie?

De keuzemogelijkheid om het wezenpensioen voort te zetten is op vrijwillige basis. Een vrijwillige keuze is niet gratis; de benodigde premie wordt immers bekostigd via een uitruil met het pensioenvermogen. Het hangt van de persoonlijke omstandigheden af of de vrijwillige voortzetting een aantrekkelijke optie is. Bij de beslissing om gebruik te maken van de vrijwillige voortzetting is bijvoorbeeld van belang of er bij een nieuwe werkgever wel of niet sprake is van deelname aan een pensioenregeling met nabestaandenpensioen. Ook is het mogelijk dat de deelnemer al beschikt over voldoende opgebouwd

[8] Kamerstukken I, 2022/23, 36 067, AR.

nabestaandenpensioen vóór pensioendatum in het kader van het overgangsrecht Wtp of een private oplossing (bijvoorbeeld overlijdensrisicoverzekering).

De regering wijst erop dat de pensioenuitvoerders verantwoordelijk zijn voor de communicatie aan en keuzebegeleiding van deelnemers. De pensioenuitvoerder is gehouden om deelnemers in staat te stellen om een passende keuze te maken. Onderdeel van de norm keuzebegeleiding is dat de pensioenuitvoerder gehouden is zich in te spannen dat deelnemers op een adequate wijze worden begeleid bij het maken van keuzes. De keuzebegeleiding moet deelnemers in staat stellen een passende keuze te maken. De AFM ziet hierop toe. Vanwege de vermindering van het pensioenkapitaal is het van belang dat een deelnemer een bewuste keuze maakt voor de vrijwillige voortzetting. De gewezen deelnemer dient vooraf evenwichtig geïnformeerd worden, zodat hij een juiste keuze kan maken ten aanzien van de vrijwillige voortzetting van de risicodekking.

Kan een inschatting gemaakt worden van de uitvoeringskosten van het aanbieden van deze keuze?

Het is op voorhand niet aan te geven wat de exacte omvang van de uitvoeringskosten zal zijn voor het specifiek aanbieden van de vrijwillige voortzetting van het wezenpensioen. Zoals reeds aangegeven, is deze keuzemogelijkheid nieuw en op vrijwillige basis. De omvang van de uitvoeringskosten is afhankelijk van de vraag of een pensioenuitvoerder zo'n regeling aanbiedt (dekking nabestaandenpensioen) en zo ja, of de (gewezen) deelnemer hier daadwerkelijk gebruik van wil maken. Veel van de terugkerende uitvoeringskosten zijn vergelijkbaar met kosten die pensioenuitvoerders nu ook maken voor de uitvoering van de vrijwillige voortzetting van het partnerpensioen. Bovendien zal de communicatie voor vrijwillige voortzetting van het wezenpensioen veelal gelijktijdig zijn met de communicatie voor de vrijwillige voortzetting van het partnerpensioen. Dit gebeurt bijvoorbeeld door een extra passage over het wezenpensioen op te nemen.

Verder zullen pensioenuitvoerders de MijnOmgeving aanpassen, zodat deelnemers in hun MijnOmgeving de verschillende keuzeopties kunnen bekijken en afwegen. Bij de keuzeopties wordt het wezenpensioen zowel in combinatie met de voortzetting van het partnerpensioen als zonder vrijwillige voortzetting van het partnerpensioen aangeboden.
De kosten voor het verwerken van de aanvraag worden geraamd op € 110,60 per aanvraag.[9] Op voorhand is niet te bepalen hoeveel aanvragen worden ingediend.

De leden van de D66-fractie vragen tevens waarop de leeftijdsgrens van 25 jaar is gebaseerd bij de uitbetaling van het wezenpensioen, in plaats van de leeftijdsgrens van 21 jaar die gehanteerd wordt voor de onderhoudsplicht.

Vóór de Wtp was de maximale leeftijd voor een wezenpensioen die in een pensioenregeling gehanteerd mocht worden 30 jaar. Het stond de sociale partners vrij om in de pensioenovereenkomst afspraken te maken over het recht op wezenpensioen. Een veel voorkomende aanvullende eis was dat het kind moest studeren om in aanmerking te komen voor verlenging van het wezenpensioen gedurende de periode dat het kind vanaf 18 of 21 jaar een studie volgt. De Wtp regelt een vaste eindleeftijd van 25 jaar. In de pensioenovereenkomst kunnen geen aanvullende eisen, zoals een studie-eis, worden opgenomen. Een leeftijdsgrens van 25 jaar sluit gemiddeld genomen aan bij de afronding van een studie, waardoor iemand in principe klaar is om de arbeidsmarkt te betreden en daardoor zelf in een inkomen kan voorzien.

De leden van de D66-fractie steunen de keuze voor een ruim kindbegrip, zodat voorkomen wordt dat kinderen geen wezenpensioen ontvangen die wel afhankelijk waren van de overleden ouder. Begrijpen de voornoemde leden echter goed dat al deze kinderen exact gelijk worden behandeld? Dus ook bijvoorbeeld dat een stiefkind van 24 jaar dat een bescheiden relatie had met de overleden ouder en al werkt maar toevallig op hetzelfde adres woonde, hetzelfde wezenpensioen ontvangt als een studerend biologisch kind van 18 jaar dat intensief werd ondersteund door de ouder?

[9] Bij de berekening van de geschatte regeldrukkosten wordt uitgegaan van de tarieven van de handleiding meting regeldruk.

De regering kan deze vraag wat betreft de hoogte van het wezenpensioen bevestigend beantwoorden. Voor de hoogte van de wezenpensioenuitkering is de mate van contact of de intensiteit van de relatie tussen het kind en de ouder(s) niet doorslaggevend. In dit wetsvoorstel wordt voorgesteld om één wettelijke kinddefinitie te hanteren die geldt voor alle wezenpensioenen in de tweede pijler. De sociale partners bepalen de hoogte van de dekking voor het wezenpensioen. In dit wetsvoorstel worden alle kinderen gelijk behandeld; in de pensioenovereenkomst kunnen er geen aanvullende eisen worden opgenomen.

De voorgestelde kinddefinitie bestaat uit een eigen kind, een stiefkind en een pleegkind. De kern van de kinddefinitie is dat het gaat om een relatie tussen de ouder, stiefouder of pleegouder en het kind waarbij sprake is van financiële zorg voor het kind. Bij jonge kinderen zal het kind meestal behoren tot het huishouden van de ouder. Bij jongvolwassenen tussen 18 en 25 jaar oud zal dit minder vaak het geval zijn, omdat zij bijvoorbeeld uitwonend zijn vanwege studie of werk. Dat een kind uitwonend is, wil echter niet zeggen dat er geen financiële band meer is tussen de ouder en het kind.

Voor de definitie van eigen kind is het niet noodzakelijk dat het kind onderdeel uitmaakt van het huishouden van de ouder. Bij een stiefkind ligt dat anders. Een thuiswonend stiefkind heeft recht op een wezenpensioen. De regering kan bevestigen dat dit ook geldt voor een thuiswonend stiefkind van 24 jaar dat al werkt. Voor een uitwonend stiefkind moet echter sprake zijn van een aantoonbare bijdrage aan het levensonderhoud van het uitwonende stiefkind. Hiervan is sprake bij een bedrag per kalenderkwartaal dat gelijk is aan of hoger is dan € 522,- per kalenderkwartaal (norm 2025).

De leden van de D66-fractie vragen daarnaast op welke punten de definitie van partner verschilt van het partnerbegrip in de toeslagen en of de regering ook van mening is dat het beter zou zijn om dit zo veel mogelijk op elkaar te laten aansluiten. Kan de regering daarbij in ieder geval ingaan op de samenwoonvereiste?

De leden van de D66-fractie merken op dat de definitie van partner in de Pensioenwet verschilt van het partnerbegrip in de toeslagen. In de Wtp is een uniform partnerbegrip geïntroduceerd. Het nieuwe partnerbegrip zorgt voor duidelijkheid en geeft een duidelijke definitie. Bij huwelijk, geregistreerd partnerschap en partners met een notarieel samenlevingscontract wordt zorg voor elkaar verondersteld. De eis van samenwonen op hetzelfde adres is dan niet nodig voor deze groepen. Bij mensen zonder huwelijk, geregistreerd partnerschap of notarieel samenlevingscontract is sprake van een gezamenlijke huishouding indien beide partners verklaren dat zij op hetzelfde adres wonen en dat er sprake is van zorg voor elkaar. Daarnaast is het in sommige situaties, bij een onbepaald partnersysteem, mogelijk om na het overlijden van de (gewezen) werknemer het partnerschap aannemelijk te maken aan de hand van een eenzijdige partnerverklaring. Het pensioenpartnerschap wijkt beperkt af van het toeslagenpartnerschap. Bij toeslagen dienen mensen met een notarieel samenlevingscontract wel samen te wonen op hetzelfde adres. Deze criteria acht de regering onwenselijk voor het pensioenpartnerschap. Er kunnen situaties voorkomen waarbij het partnerpensioen nodig is vanwege het wegvallen van het inkomen door het overlijden van de deelnemer. Het kan bijvoorbeeld voorkomen dat de deelnemer en de partner niet samenwonen omdat een van beide partners (tijdelijk) elders woont, bijvoorbeeld vanwege werk. Het kan ook voorkomen dat beide personen over een koopwoning beschikken, terwijl zij wel voor elkaar zorgen.

De leden van de D66-fractie vernemen dat vrijwillige voortzetting van het wezenpensioen kan worden stopgezet bij verschillende situaties, waaronder de situatie dat de partner geen toestemming meer verleent voor de uitruil naar de toekomst toe als de financiering deels ten laste komt van het pensioenvermogen voor het partnerpensioen. Waarom is er voor deze mogelijkheid gekozen? Ligt de mogelijkheid om dit besluit te nemen alleen bij de partner in kwestie of ook deels bij de deelnemer zelf?

Er is voor deze mogelijkheid gekozen omdat het opgebouwde partnerpensioen na pensioendatum lager wordt door de uitruil. Het is al bestaande praktijk dat bij uitruil op pensioendatum van het opgebouwde partnerpensioen toestemming van de partner nodig is. Het te nemen besluit om de vrijwillige voortzetting van het wezenpensioen stop te zetten, kan genomen worden door de partner, de deelnemer of door hen gezamenlijk. Als de vrijwillige voortzetting van het nabestaandenpensioen uitsluitend ten laste komt van het pensioenvermogen voor ouderdomspensioen is toestemming van de partner niet vereist.

De leden vragen verder of hier mee niet het risico bestaat dat bijvoorbeeld een kind geen aanspraak meer kan maken op het wezenpensioen nadat deze gebrouilleerd is geraakt met de partner in kwestie, terwijl het wel de wens van de overledene was om wezenpensioen na te laten?

Bij het kiezen en voortzetten van de vrijwillige voortzetting van het nabestaandenpensioen zijn de toestemming van de deelnemer en de partner nodig als de financiering deels ten laste komt van het pensioenvermogen voor het partnerpensioen. Zij zullen samen een belangenafweging moeten maken over het wel of niet vrijwillig voortzetten van het wezenpensioen. Bij de beslissing is bijvoorbeeld van belang of er wel of niet sprake is van deelname aan een pensioenregeling met nabestaandenpensioen bij een nieuwe werkgever. Ook is het mogelijk dat de deelnemer al beschikt over voldoende opgebouwd nabestaandenpensioen vóór pensioendatum in het kader van het overgangsrecht Wtp of een private oplossing (bijvoorbeeld overlijdensrisicoverzekering).

Als de gewezen deelnemer overlijdt en er is gekozen voor vrijwillige voortzetting van het wezenpensioen, dan wordt dit uitgekeerd aan de nabestaanden die hiervoor in aanmerking komen. De vrijwillige voortzetting wordt stopgezet op het moment dat de uitkeringsfase start. Er worden op dat moment dus ook geen premies meer ingehouden op het opgebouwd pensioenvermogen ten behoeve van het partnerpensioen waarvoor de partner eventueel toestemming zou moeten geven.

De leden van de D66-fractie vragen ten aanzien van de keuze voor financiering van de vrijwillige voortzetting met het bij invaren opgebouwde partnerpensioen welke optie wanneer voordelig is voor betrokkenen en of keuzes niet voornamelijk daarop gebaseerd zullen zijn. Welke invloed heeft dit op de uitvoerbaarheid van het invaren?

Bij de financieringswijze «ten laste van het pensioenvermogen voor ouderdomspensioen én partnerpensioen op of na pensioendatum» wordt het opgebouwde partnerpensioen betrokken bij de uitruil. In de pensioenovereenkomst kan worden opgenomen dat het bij invaren opgebouwde partnerpensioen niet betrokken wordt bij deze uitruil.

In de Wtp zijn geen specifieke regels opgenomen over de wijze waarop pensioenuitvoerders het bij invaren opgebouwde partnerpensioen moeten administreren. Het betrekken van het bij invaren opgebouwde partnerpensioen bij de uitruil kan voor verschillende pensioenuitvoerders complexiteit in de uitvoering toevoegen. Daarom kan in de pensioenovereenkomst worden opgenomen dat het bij invaren opgebouwde partnerpensioen niet betrokken wordt bij de uitruil voor vrijwillige voortzetting van het nabestaandenpensioen. De keuze of het opgebouwde partnerpensioen wel of niet betrokken wordt in de financiering van de vrijwillige voortzetting van de risicodekking heeft geen invloed op de hoogte van de kosten van deze voortzetting voor de (gewezen) deelnemer. De kostendekkende premie is in beide situaties gelijk.

De leden van de D66-fractie hechten veel waarde aan de wijziging om op de loonstrook inzichtelijk te maken of een werknemer wel of geen ouderdomspensioen opbouwt. Waar kunnen mensen terecht indien zij wel hadden verwacht dat zij pensioen hadden opgebouwd, maar nu op hun loonstrook ontdekken dat dat niet het geval was? Welke consequenties kan het hebben als werkgevers nalaten te vermelden dat er geen pensioen wordt opgebouwd of dit wel vermelden op de loonstrook terwijl dat niet het geval is? Betekent deze verplichting ook dat het niet opbouwen van pensioen ook expliciet vermeld moet worden of alleen dat het niet op de loonstrook vermeld hoeft te worden? Kan de regering aangeven waarom zij stelt dat dit geen nieuw politiek besluit is? Op welke wijze was tot nu toe de politieke wens geregeld dat werknemers geïnformeerd zijn over het wel of niet opbouwen van pensioen? Wat waren de alternatieven voor deze verplichting via de loonstrook? Zou het ook een oplossing zijn voor het bestrijden van witte vlekken om mogelijk te maken dat de belastingdienst de jaarruimte voor pensioeninleg toont? Zou dit ook de eigen inleg eenvoudiger maken en zo ja, hoe staat de regering hiertegenover?

Een wettelijke verplichting om op de loonstrook te vermelden of er ouderdomspensioen wordt opgebouwd, maakte reeds deel uit van de Wtp. Deze maatregel is een van de maatregelen uit het aanvalsplan Witte vlek van de Stichting van de Arbeid dat voortvloeit uit het pensioenakkoord. De

uitvoering van deze bepaling is echter uitgesteld totdat deze beter uitvoerbaar zou zijn. Gebleken is dat het vermelden op de loonstrook of er ouderdomspensioen wordt opgebouwd, tegen uitvoeringsbelemmeringen aanloopt. Daarom werd in het wetsvoorstel voorgesteld het voorschrift te wijzigen zodat op de loonstrook vermeld moet worden of er wel of geen deelname aan de pensioenregeling in de zin van de Pensioenwet is. Met de nota van wijziging wordt dit voorstel alsnog iets gewijzigd, in die zin dat moet worden vermeld of er wel of geen deelname is aan *een* pensioenregeling in de zin van de Pensioenwet of de Wet verplichte beroepspensioenregeling. Deze wijziging maakt duidelijker dat ook als er geen regeling door de werkgever wordt aangeboden, op de loonstrook moet worden aangegeven dat de werknemer niet deelneemt aan een regeling.

Het politieke besluit over dit instrument is reeds genomen bij de behandeling en aanname van de Wtp. De melding op de loonstrook van deelname aan een pensioenregeling is een maatregel om de informatievoorziening te verbeteren en werknemers erop te attenderen dat zij door de afwezigheid van deelname aan een pensioenregeling mogelijk te weinig ouderdomspensioen opbouwen om hun inkomen bij pensionering adequaat te vervangen. De leden van de CDA-fractie vragen hier ook naar.

De regering erkent het belang van deze maatregel. In het voorliggende wetsvoorstel wordt geregeld dat er op de loonstrook melding moet worden gemaakt of er wel of geen deelname aan een pensioenregeling is. Deze zichtbaarheid is erop gericht de werknemer bewust te maken wanneer er geen deelname is aan een pensioenregeling en kan voor de werknemer aanleiding vormen om hierover het gesprek met de werkgever aan te gaan. Ook kunnen werknemers op de website www.geenpensioen.nl van de Stichting van de Arbeid een stappenplan vinden dat hen helpt om het eerste gesprek met de werkgever aan te gaan. Daarnaast kunnen zij op mijnpensioenoverzicht.nl controleren waar zij pensioen hebben opgebouwd of opbouwen. De werkgever krijgt de wettelijke verplichting om op het loonstrookje te vermelden of de werknemer deelneemt aan een pensioenregeling. Doet de werkgever dit niet, dan kan de werknemer hem op deze verplichting wijzen. Indien men er niet uitkomt, kan de werknemer eventueel nakoming vorderen bij de rechter. Hij kan hierover advies inwinnen bij de vakbond, het Juridisch Loket of de rechtsbijstandsverzekeraar.

De laatste vragen van de leden van de D66-fractie gaan over het voorstel om de jaarruimte voor pensioeninleg inzichtelijk te maken via de Belastingdienst. De leden van de VVD-fractie hebben hier ook vragen over gesteld. Het inzichtelijk maken van de jaarruimte via de Belastingdienst ziet de regering momenteel niet als een oplossing voor het reduceren van het aantal werknemers zonder pensioen. In het geval dat de werknemer geen pensioen opbouwt bij de werkgever, zal er waarschijnlijk voldoende fiscale ruimte zijn voor de werknemer om vrijwillig aanvullend pensioen op te bouwen. Het inzichtelijk maken van de jaarruimte via de Belastingdienst zou waardevol kunnen zijn voor werknemers die onvoldoende pensioen opbouwen via hun werkgever, de zogenaamde grijze vlek. Echter, dit voorstel kent ook praktische en uitvoeringstechnische beperkingen. De vooraf ingevulde aangifte-informatie is meestal pas rond maart van het volgende jaar beschikbaar. Daardoor zal ‘zichtbaarheid in de aangifte’ niet automatisch leiden tot beter handelingsperspectief in het lopende jaar. Verder vraagt het voorstel om extensieve gegevensuitwisseling tussen pensioenuitvoerders en de belastingdienst, terwijl naar verwachting slechts een relatief kleine groep deze gegevens nodig heeft voor een aanvullende lijfrente-afweging. De regering acht deze gegevensuitwisseling vanuit verantwoord databeheer daarom niet proportioneel. Bovendien zal dit de druk op de uitvoering vergroten. Het opnemen van de jaarruimte op de loonstrook is dan ook naar de mening van de regering niet doelmatig en doeltreffend. Werknemers zouden eventueel wel zelf de beschikbare jaarruimte kunnen berekenen aan de hand van een hulpmiddel van de Belastingdienst. Met dit hulpmiddel kan berekend worden hoeveel de werknemer fiscaal gefaciliteerd kan inleggen voor pensioenopbouw.

De leden van de D66-fractie begrijpen dat op dit moment voor flexibele premieregelingen geldt dat mee- en tegenvallers gelijkelijk over de spreidingsperiode worden verdeeld, terwijl het bij solidaire premieregelingen mogelijk is om dat in een afnemende mate te doen. Is dat inderdaad het geval en zo ja, kan de regering toelichten waarom deze mogelijkheid alleen voor flexibele premieregelingen bestaat? Heeft de regering overwogen bij deze Toezeggingenwet of elders dit punt gelijk te trekken tussen flexibele en solidaire

premieregelingen? Kan de regering uiteenzetten wat de consequenties zouden zijn om ten aanzien hiervan in artikel 63a, lid 5 Pensioenwet de passage "in gelijke mate" te schrappen of te vervangen door een spreidingswijze die minder volatiliteit zou inhouden of beter zou aansluiten op de solidaire premieregeling?

De regering deelt de mening van de D66-fractie om deze mogelijkheid ook toe te voegen aan de flexibele premieregeling. De leden van de VVD- en CDA-fractie vragen hier ook naar. Omdat de methode van aanpassen in afnemende mate, ten opzichte van de methode van aanpassen in gelijke stappen, bij kan dragen aan stabielere pensioenuitkeringen en het voor pensioenuitvoerders eenvoudiger maakt (zowel qua uitvoering als qua uitlegbaarheid aan deelnemers) om in de uitkeringsfase collectief te spreiden en gelijke aanpassingen te realiseren, wordt tegemoetgekomen aan de wens van de hierboven genoemde fracties. Daarom wordt in de nota van wijziging bij het wetsvoorstel de methode van aanpassen in afnemende mate ook voor de flexibele premieregeling mogelijk gemaakt. In het voorgenomen Besluit toezeggingen Wtp en andere pensioenonderwerpen worden voorwaarden opgenomen voor de methode van aanpassen in afnemende mate bij de flexibele premieregeling. Deze voorwaarden zullen in lijn zijn met de voorwaarden die gelden voor de methode van aanpassen in afnemende mate bij de solidaire premieregeling.

De leden van de D66-fractie vragen daarnaast graag aandacht voor de regels ten aanzien van de vaste daling in flexibele premieregelingen, die begrensd zijn op 35%, maar wel sterk afhankelijk zijn van de rente op de pensioendatum. Is dit inderdaad het geval en zo ja, kan de regelingen toelichten wat hiervoor de toegevoegde waarde is? Heeft de regering overwogen bij deze Toezeggingenwet of elders de vaste daling in mindere mate of niet meer afhankelijk te maken van de actuele rente op pensioendatum? Zijn hiervoor alternatieven onderzocht of te bedenken?

Om ervoor te zorgen dat de hoogte van de vaste daling alleen impact heeft op de verdeling van uitkeringen door de tijd heen, en een verandering van de vaste daling niet leidt tot herverdeling, wordt de vaste daling op pensioendatum vastgesteld. Om het risico te beperken dat uitkeringen op hogere leeftijd te zeer kunnen dalen, is ervoor gekozen om bij de vaste daling in flexibele premieregelingen het verschil tussen de parameter voor aandelenrendement en de risicovrije rente op pensioendatum te begrenzen op 35%. Aangezien de parameter voor aandelenrendement vaststaat en de risicovrije rente fluctueert, varieert de maximale vaste daling door de tijd. Dit kan een grotere inspanning betekenen in de communicatie en administratie voor pensioenuitvoerders naar de gepensioneerden. Deze moet worden afgewogen tegen het beperken van het risico op een te sterke daling op hogere leeftijd.

De leden van de VVD-fractie steunen het uitgangspunt dat gewezen deelnemers meer mogelijkheden krijgen om het risico voor nabestaanden, waaronder kinderen, te blijven afdekken. Tegelijkertijd constateren deze leden dat vrijwillige voortzetting wordt gefinancierd door uitruil van pensioenvermogen. Kan de regering nader toelichten hoe wordt voorkomen dat deelnemers door langdurige voortzetting onvoldoende ouderdomspensioen overhouden of de gevolgen daarvan onderschatten?

De regering heeft verschillende waarborgen geïntroduceerd om te voorkomen dat deelnemers door de vrijwillige voortzetting onvoldoende pensioenvermogen of kapitaal overhouden of de gevolgen daarvan onderschatten. De financiering van de vrijwillige voortzetting van het nabestaandenpensioen wordt beperkt door de hoogte van de afkoopgrens voor het pensioenvermogen of kapitaal. Wanneer het pensioenvermogen of kapitaal onder de afkoopgrens komt, is een uitruil van het pensioenvermogen of kapitaal voor de vrijwillige voortzetting niet meer toegestaan. Sociale partners kunnen deze waarborg nog versterken als zij het wenselijk achten dat er een hoger pensioenvermogen of kapitaal moet overblijven dan de afkoopgrens. In dat geval kunnen sociale partners een maximum voor de omvang van de uitruil afspreken. Andere waarborgen zijn bijvoorbeeld getroffen in de informatieverstrekking.

De gewezen deelnemer dient vooraf evenwichtig geïnformeerd te worden, zodat die een juiste keuze kan maken ten aanzien van de vrijwillige voortzetting van de risicodekking. In het ontwerpbesluit toezeggingen Wtp en andere pensioenonderwerpen, welke van 8 juni tot 19 juli open stond ter internetconsultatie, is een

nadere uitwerking opgenomen van de informatieverstrekking. In het ontwerpbesluit wordt voorgesteld dat een pensioenuitvoerder alle relevante informatie aan de gewezen deelnemer moet geven over de keuzemogelijkheid van vrijwillige voortzetting als de pensioenregeling voorziet in een nabestaandenpensioen. De informatie betreft onder meer hoeveel pensioenvermogen of kapitaal wordt uitgeruild bij voortzetting in het eerste jaar en hoeveel pensioenvermogen of kapitaal resteert. De regering wijst erop dat de pensioenuitvoerders verantwoordelijk zijn voor de communicatie aan en keuzebegeleiding van deelnemers. De pensioenuitvoerder is gehouden om deelnemers op een adequate wijze te begeleiden bij het maken van keuzes. Ze moeten deelnemers in staat stellen een passende keuze te maken.

De gewezen deelnemer die gebruik maakt van de keuze om het nabestaandenpensioen vrijwillig voort te zetten, kan jaarlijks opnieuw de keuze maken om de vrijwillige voortzetting van het nabestaandenpensioen voort te zetten of te beëindigen. Bij niet-reageren wordt het nabestaandenpensioen automatisch voortgezet. Daarbij ontvangt de gewezen deelnemer onder meer kwantitatieve informatie over hoeveel pensioenvermogen of kapitaal wordt uitgeruild bij voortzetting in het volgende jaar en hoeveel pensioenvermogen of kapitaal resteert. Deze maatregelen dragen bij aan het voorkomen dat deelnemers onvoldoende ouderdomspensioen overhouden of de gevolgen daarvan onderschatten.

Welke concrete informatie moet de pensioenuitvoerder jaarlijks verstrekken over de gevolgen voor het ouderdomspensioen, het partnerpensioen op of na pensioendatum en het eventuele bijzonder partnerpensioen?

De gewezen deelnemer die gebruik maakt van de keuzemogelijkheid om het nabestaandenpensioen vrijwillig voort te zetten, wordt jaarlijks geïnformeerd over de gevolgen van vrijwillige voortzetting van het nabestaandenpensioen. In het huidige Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling en het ontwerpbesluit toezeggingen Wtp en andere pensioenonderwerpen, is een nadere uitwerking opgenomen over de informatieverstrekking. De pensioenuitvoerder moet bij de jaarlijkse informatie specifiek aandacht geven aan de risico's van het voortzetten dan wel beëindigen van de vrijwillige voortzetting van het nabestaandenpensioen door middel van uitruil.

De informatie betreft onder meer hoeveel pensioenvermogen of kapitaal wordt uitgeruild bij voortzetting in het volgende jaar en hoeveel pensioenvermogen of kapitaal resteert. In het ontwerpbesluit wordt voorgesteld om aanvullende informatie te verstrekken als er sprake is van de financieringswijze «ten laste van het pensioenvermogen voor ouderdomspensioen én partnerpensioen op of na pensioendatum». In dat geval wordt voorgesteld om jaarlijks informatie te verstrekken over het partnerpensioen op opbouwbasis dat wordt uitgeruild en over het deel dat na de uitruil resteert.

In het onderhavige wetsvoorstel wordt voorgesteld dat een bijzonder partnerpensioen voor de gewezen partner niet betrokken mag worden bij de financiering van de vrijwillige voortzetting.

Kan de regering aangeven of deze informatie in euro's, scenario's of percentages moet worden weergegeven, zodat deelnemers daadwerkelijk een geïnformeerde keuze kunnen maken?

De kwantitatieve informatie over hoeveel pensioenvermogen of kapitaal wordt uitgeruild bij voortzetting in het volgende jaar en hoeveel pensioenvermogen of kapitaal resteert, wordt weergegeven in euro's.

De leden van de VVD-fractie vragen hoeveel aanvragen voor vrijwillige voortzetting van het wezenpensioen de regering verwacht.

Op voorhand is een dergelijk inschatting met veel onzekerheid omgeven. De keuzemogelijkheid om het wezenpensioen voort te zetten is namelijk op vrijwillige basis. Daarnaast is de keuze mede afhankelijk van de vraag of de betreffende pensioenregeling voorziet in een dekking voor het wezenpensioen. De redenen om wel of niet te kiezen voor vrijwillige voortzetting zijn divers, zoals het niet hebben van kinderen of deelname aan een pensioenregeling met wezenpensioen bij een nieuwe werkgever. Ook is het mogelijk dat

de deelnemer al beschikt over voldoende opgebouwd wezenpensioen (overgangsrecht Wtp)[10] of een private oplossing (bijvoorbeeld overlijdensrisicoverzekering) heeft. Ook is vooraf niet exact te bepalen hoeveel gewezen deelnemers daadwerkelijk kiezen voor risicodekking voor het wezenpensioen en of zij voldoende pensioenvermogen hebben om de risicodekking uit te ruilen. Door al deze factoren is vooraf niet goed vast te stellen hoeveel wezen een uitkering zullen ontvangen waarbij gebruik is gemaakt van de keuzemogelijkheid.

In de memorie van toelichting wordt gerekend met een voorbeeld van 150 aanvragen per jaar en kosten van € 110,60 per aanvraag. Kan de regering onderbouwen waarop dit aantal is gebaseerd en hoe gevoelig de regeldrukraming is indien het aantal aanvragen hoger uitvalt?

Zoals in het antwoord op de voorgaande vraag is aangegeven, is vooraf niet exact te bepalen hoeveel aanvragen worden ingediend. Het aantal aanvragen per jaar is een variabele, waarvoor in dit geval een geheel willekeurig aantal van 150 aanvragen als rekenvoorbeeld is genomen. Ook indien het aantal aanvragen hoger uitvalt, dan zal het aantal aanvragen vermenigvuldigd worden met de kosten per aanvraag. Deze zijn geraamd op €110,60 per aanvraag.[11]

Hierbij gaan we uit van uitvoering van de volgende handmatige standaardhandelingen: gegevens verkrijgen, formulieren invullen, het uitvoeren van berekeningen, gegevens en input controleren, corrigeren van fouten, gegevens verwerken, data versturen en kopiëren, archiveren en opslaan van documenten. Deze kosten worden geraamd op € 110,60 per aanvraag.

De leden van de VVD-fractie begrijpen de wens om onverklaarbare verschillen tussen pensioenregelingen te verminderen. Een uniforme kinddefinitie kan bijdragen aan duidelijkheid voor deelnemers en nabestaanden. Tegelijkertijd zien deze leden dat de voorgestelde definitie verschillende situaties omvat, waaronder stiefkinderen, pleegkinderen, co-ouderschap, tijdelijk verblijf elders en aantoonbare bijdragen in levensonderhoud. Kan de regering toelichten waarom deze uitwerking naar haar oordeel voldoende eenvoudig en uitvoerbaar is?

De regering vindt het van groot belang dat de nieuwe definitie in de praktijk begrijpelijk en uitvoerbaar is. Een uniforme kinddefinitie geeft meer duidelijkheid aan deelnemers en hun nabestaanden over waar zij recht op hebben na het overlijden van de (gewezen) deelnemer. De toepassing van de voorgestelde kinddefinitie is ruim en daarbij is zoveel mogelijk aangesloten bij hetgeen in de praktijk al gebruikelijk is. In veel pensioenregelingen is een wezenpensioen al mogelijk voor een eigen kind, een stiefkind en een pleegkind. Bij de formulering van de kinddefinitie is dan ook nauw overlegd met de Pensioenfederatie en het Verbond van Verzekeraars. De kern van de kinddefinitie is dat het gaat om een relatie tussen de ouder, stiefouder of pleegouder en het kind waarbij sprake is van financiële zorg voor het kind. Daarbij wordt ook rekening gehouden met de jongvolwassenen tussen 18 en 25 jaar oud. De invulling van de kinddefinitie is zodanig vormgegeven dat de pensioensector het kan uitvoeren. Op het informatieplatform ‘werkenaanonspensioen.nl’ komen praktijkvoorbeelden en een stroomschema van de kinddefinitie. Dit platform faciliteert alle betrokken partijen (pensioenuitvoerders, werkgevers- en werknemersorganisaties, ondernemingsraden en personeelsvertegenwoordigers) bij de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel.

Welke gegevens moeten pensioenuitvoerders in de praktijk verzamelen om vast te stellen of sprake is van een stiefkind of pleegkind onder de voorgestelde definitie? Kan de regering per categorie aangeven welke bewijsmiddelen nodig zijn, wie deze moet aanleveren en hoe wordt voorkomen dat nabestaanden na overlijden worden geconfronteerd met complexe bewijsdiscussies?

De kern van de kinddefinitie is de relatie tussen de ouder, stiefouder of pleegouder en het kind waarbij sprake is van financiële zorg voor het kind. Daarbij wordt ook rekening gehouden met de jongvolwassenen tussen 18 en 25 jaar oud. Welke gegevens pensioenuitvoerders in de praktijk zullen verzamelen, hangt af van welke situatie voor het stief- of pleegkind van toepassing is. Daarbij kan een pensioenuitvoerder met

[10] Artikel 220g, lid 5, PW resp. artikel 214e, lid 5, Wet verplichte beroepspensioenregeling.

[11] Bij de berekening van de geschatte regeldrukkosten wordt uitgegaan van de tarieven van de handleiding meting regeldruk.

het oog op de uitvoering van haar taken gebruik maken van de basisregistratie personen en de uittreksels uit de registers van de burgerlijke stand.[12]
Aan de hand van een tweetrapsraket wordt beoordeeld of er sprake is van een stiefkind. Op de eerste plaats moet de juridische ouder op grond van de partnerdefinitie als partner van de stiefouder gekwalificeerd worden. Op de tweede plaats wordt beoordeeld of het kind voldoet aan de kinddefinitie van 'stiefkind'. Dit is het geval als:

1. het kind is ingeschreven op hetzelfde adres,
2. het kind was ingeschreven op hetzelfde adres maar gedurende maximaal zes maanden tijdelijk elders verblijft. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer een kind in het kader van een uitwisselingsprogramma of opname in een inrichting of ziekenhuis tijdelijk elders verblijft,
3. het kind niet is ingeschreven op hetzelfde adres maar op grond van een ouderschapsplan ten minste 156 dagen per kalenderjaar in het huishouden van de (gewezen) werknemer verblijft, of
4. in andere gevallen een aantoonbare financiële bijdrage door de (gewezen) werknemer of partner wordt gedaan in het levensonderhoud van het kind. Hierbij is niet noodzakelijk dat deze bijdrage door de (gewezen) werknemer is voldaan; elke uitgave vanuit het huishouden wordt gezien als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van beide partners.

Ten aanzien van pleegkind zijn er twee situaties: de pleegouder ontvangt voor het pleegkind kinderbijslag (jonger dan 18 jaar) en de pleegouder ontving voor het pleegkind tot 18 jaar kinderbijslag en draagt daarna aantoonbaar financieel bij aan het levensonderhoud van het pleegkind.

Net als bij het vaststellen van de partner voor het partnerpensioen kunnen pensioenuitvoerders ervoor kiezen om het stief- of pleegkind voor het wezenpensioen vast te stellen vóór het overlijden van de (gewezen) werknemer of na het overlijden. Er zijn verschillende manieren mogelijk waarop een stief- of pleegkind kan worden aangetoond, afhankelijk van de situatie. Een pensioenuitvoerder kan veelal uit de basisregistratie personen opmaken dat het stiefkind op hetzelfde adres woont bij de (gewezen) werknemer. Enkele voorbeelden waarvan de partner en/of het kind bewijs dient te overleggen zijn: een ouderschapsplan, verklaring van co-ouderschap of een bewijs waarmee de financiële bijdrage aan het levensonderhoud kan worden aangetoond. Bij het vaststellen van een pleegkind is het nodig om bewijs aan te leveren over het ontvangen van kinderbijslag en bij een pleegkind van 18 jaar of ouder wordt daarnaast een bewijs gevraagd waarmee de financiële bijdrage aan het levensonderhoud kan worden aangetoond.

Er zijn verschillende manieren mogelijk waarop de financiële bijdrage aan het levensonderhoud aangetoond kan worden, enkele voorbeelden daarvan zijn: er worden uitgaven gedaan voor het kind, er worden betalingen gedaan aan het kind, er worden betalingen gedaan aan derden, er worden betalingen gedaan aan de verzorger van het kind.

Om te voorkomen dat de nabestaanden worden geconfronteerd met complexe bewijsdiscussies zijn de bewijsdocumenten beperkt tot het strikt noodzakelijke per situatie. Daarbij gaat het uitsluitend om bewijsdocumenten waarover de nabestaanden kunnen beschikken, bijvoorbeeld afkomstig van overheidsinstanties of documenten waaruit betalingen of uitgaven blijken.

De leden van de PRO-fractie vragen of de regering kan toelichten waarom vrijwillige voortzetting niet toegestaan is als het ouderdomspensioen onder de afkoopgrens klein pensioen komt.

De vrijwillige voortzetting wordt gefinancierd door het opgebouwde ouderdomspensioen uit te ruilen. Dat betekent dat de risicopremies voor het vrijwillig voortgezette partnerpensioen worden onttrokken aan het opgebouwde pensioenkapitaal. Dit heeft als risico dat het ouderdomspensioen kan worden uitgehold, zónder dat de gewezen deelnemer zich hiervan bewust is. De regering hecht eraan dat het

[12] Artikel 93 Pensioenwet.

ouderdomspensioen haar pensioenbestemming behoudt. Dat is de reden dat het ouderdomspensioen niet door de vrijwillige voortzetting onder de afkoopgrens klein pensioen mag komen.

Ook vragen de leden of het klopt dat de beperkingen aan de vrijwillige voortzetting van het wezenpensioen exact gelijk zijn aan die van het partnerpensioen.

De regering bevestigt dat de beperkingen aan de vrijwillige voortzetting van het wezenpensioen exact gelijk zijn aan die van het partnerpensioen. Afgezien van de verschillen tussen het partnerbegrip en het kindbegrip, zijn de voorwaarden voor de vrijwillige voortzetting hetzelfde.

Verder lezen zij dat gewezen deelnemers met een partner of kind(eren) na informatievoorziening vanuit de pensioenuitvoerder expliciet dienen te kiezen voor vrijwillige voortzetting. De leden van de Pro-fractie vragen waarom niet gekozen is om deze vrijwillige voortzetting de standaardkeuze te maken en de deelnemers dan zouden moeten kiezen om de vrijwillige voortzetting voor partner en/of kind(eren) te stoppen?

De regering heeft niet gekozen om de vrijwillige voortzetting de standaardkeuze te maken, omdat deze aanpak grote nadelen met zich meebrengt. De nadelen zijn uiteengezet in de Kamerbrief die in december 2025 met uw Kamer is gedeeld.[13] Een van de nadelen is dat deelnemers die al een nieuwe baan hebben met een pensioenregeling die een nabestaandenpensioen omvat, mogelijk onbewust en onbedoeld oververzekerd raken. De vrijwillige voortzetting wordt gefinancierd door het opgebouwde ouderdomspensioen uit te ruilen.

Dat betekent dat de risicopremies voor het vrijwillig voortgezette nabestaandenpensioen worden onttrokken aan het opgebouwde pensioenkapitaal.

Dit heeft als mogelijk risico uitholling van het ouderdomspensioen, zónder dat de gewezen deelnemer zich hiervan bewust is. Daarnaast is het moeilijk om van tevoren vast te stellen wie bewust onverzekerd is, omdat het gaat om deelnemers die, ondanks de wettelijk verplichte keuzebegeleiding van de pensioenuitvoerder, niet kiezen voor vrijwillige voortzetting. De redenen om niet te kiezen voor vrijwillige voortzetting zijn divers, zoals het niet hebben van een partner of deelname aan een pensioenregeling met nabestaandenpensioen bij een nieuwe werkgever. Ook is het mogelijk dat de deelnemer al beschikt over voldoende opgebouwd partnerpensioen vóór pensioendatum (overgangsrecht Wtp)[14] of een private oplossing (bijvoorbeeld overlijdensrisicoverzekering) heeft. Er is dus sprake van een dilemma. Namelijk dat het te allen tijde voorkomen van onbewust onverzekerden, onherroepelijk leidt tot een veel grotere groep onbedoeld oververzekerden. In lijn met de eerdere analyse die met uw Kamer is gedeeld, worden daarmee de nadelen van het omdraaien van de standaardoptie substantieel groter geacht dan de voordelen. Niettemin bestaat de wens om het aantal onbewust onverzekerden zoveel mogelijk te beperken. Daartoe zijn door het ministerie van SZW met pensioenuitvoerders in de afgelopen periode verschillende maatregelen uitgewerkt. De onderzochte en uitgewerkte maatregelen dragen bij aan het beperken van de groep onbedoeld onverzekerden, terwijl de groep onbewust oververzekerden ook niet zal toenemen. Hierover is de Kamer in december 2025[15] en juni 2026[16] geïnformeerd.

Verder vragen de leden of de goedkeuring van de partner noodzakelijk is om bij vrijwillige voortzetting het partnerpensioen in te zetten voor opbouw voor het wezenpensioen, aangezien de deelnemer premie heeft ingelegd?

Het is noodzakelijk dat de partner toestemming verleent voor de uitruil naar de toekomst toe als de financiering deels ten laste komt van het pensioenvermogen voor het partnerpensioen op of na pensioendatum. Het opgebouwde partnerpensioen na pensioendatum wordt namelijk lager door de uitruil. De goedkeuring van de partner voor uitruil van het opgebouwde partnerpensioen is al gangbare praktijk bij uitruil op de pensioendatum.

---

[13] Kamerstukken II, 2025–2026, 32 043, nr. 691.

[14] Artikel 220g, lid 5 PW, resp. artikel 214e, lid 5 Wet verplichte beroepspensioenregeling.

[15] Kamerstukken II, 2025/26, 32 043, nr. 691.

[16] Kamerstukken II, 2025/26, 36 067, nr. 201.

Deze leden vragen daarnaast of de regering het verschil tussen een 'onbepaald systeem' bij de vrijwillige voortzetting van het wezenpensioen en een bepaald systeem kan toelichten;

Als er een wezenpensioen is opgenomen in de pensioenregeling, kan dit zowel op basis van een bepaald systeem als een onbepaald systeem worden gefinancierd. Bij een bepaald systeem wordt er risicopremie betaald voor deelnemers met kinderen en wordt de risicopremie afgestemd op het daadwerkelijke aantal kinderen van de betreffende deelnemer. Bij een bepaald systeem moeten de kinderen aangemeld worden om aanspraak te kunnen maken op een wezenpensioen. Bij een onbepaald systeem wordt voor alle deelnemers risicopremie voor wezenpensioen betaald, zonder rekening te houden of een deelnemer kinderen heeft en zo ja hoeveel. Bij de bepaling van de risicopremie wordt uitgegaan van een verondersteld aantal kinderen per deelnemer. Bij een onbepaald systeem hoeven de kinderen niet vooraf aangemeld te zijn om aanspraak te kunnen maken op een wezenpensioen.

Het wezenpensioen kan vrijwillig worden voortgezet ten behoeve van kinderen die onder de definitie van "kind" vallen op het moment van de start van de vrijwillige voortzetting. Daarbij kan op verzoek van sociale partners de vrijwillige voortzetting ook gelden voor kinderen, die gedurende de vrijwillige voortzetting van het wezenpensioen aan de definitie van kind voldoen. Het is ook mogelijk dat in geval van vrijwillige voortzetting van het wezenpensioen van systeem wordt gewisseld. Zo kan een bepaald systeem omgezet worden naar een onbepaald systeem. Ook kan een onbepaald systeem worden omgezet naar een bepaald systeem, zodat de risicopremie kan worden afgestemd op het daadwerkelijk aantal kinderen dat de deelnemer heeft.

Welk systeem van toepassing is en welke kinderen aanspraak kunnen maken gedurende de vrijwillige voortzetting is opgenomen in het pensioenreglement.

Ook zal de pensioenuitvoerder hierover informatie verstrekken aan de deelnemer op het moment dat de pensioenuitvoerder informeert over de vrijwillige voortzetting van het wezenpensioen. Dit ziet bijvoorbeeld op het aanbod van de vrijwillige voortzetting en bij de jaarlijkse informatie verstrekking indien de deelnemer hiervoor gekozen heeft.

Klopt het dat per pensioenregeling verschilt of pas bij aanspraak bepaald wordt wie recht heeft op wezenpensioen of al tijdens de vrijwillige voortzetting zelf? Waarom is dit niet wettelijk bepaald en op basis waarvan maken sociale partners deze keuze?

Zoals hiervoor is toegelicht kan een wezenpensioen, als dit is opgenomen in de pensioenregeling, zowel op basis van een bepaald systeem als een onbepaald systeem worden gefinancierd. Daarnaast is in de pensioenregeling opgenomen welke kinderen gedurende de vrijwillige voortzetting aanspraak kunnen maken op een wezenpensioen: de kinderen op het moment van de start van de vrijwillige voortzetting of ook kinderen die gedurende vrijwillige voortzetting voldoen aan de kinddefinitie.

Deze keuzes maken de sociale partners. Daarbij zullen zij verschillende afwegingen maken zoals de premiestelling en de uitvoerbaarheid. In het kader van de vrijwillige voortzetting van het wezenpensioen wordt bij een bepaald systeem alleen risicopremie betaald voor de door de deelnemer aangemelde kinderen. De risicopremie is afgestemd op zijn situatie.

In het kader van de vrijwillige voortzetting van het wezenpensioen wordt bij een onbepaald systeem een risicopremie betaald, ongeacht hoeveel kinderen de deelnemer heeft. Een onbepaald systeem wordt vaak gezien als een systeem dat eenvoudiger is voor de deelnemer en in de uitvoering. Er is namelijk geen actie van de deelnemer nodig om het kind of kinderen aan te melden bij de pensioenuitvoerder om aanspraak te kunnen maken op een wezenpensioen. Als een kind voldoet aan de kinddefinitie, dan maakt een kind aanspraak op een wezenpensioen. Ook voor de uitvoering is het eenvoudiger omdat op het moment van overlijden wordt vastgesteld welke kinderen aanspraak maken op een wezenpensioen.

De leden van de PRO-fractie vragen in dit kader ook naar het overgangsrecht bij de uniformering van de kinddefinitie. Deze leden lezen dat personen die al in een pensioenregeling werden aangemerkt als kind maar

niet onder de nieuwe definitie van kind vallen aangemerkt zullen blijven als kind. Klopt het dat er sprake kan zijn van een vergelijkbare situatie, waarbij personen op dit moment onder de definitie van kind kunnen vallen in hun pensioenregeling maar na uniformering niet meer, maar niet als kind aangemerkt zijn omdat er sprake is van een onbepaald systeem?

De kinderen die op dit moment onder de definitie van kind vallen in hun pensioenregeling, en na uniformering niet meer onder de kinddefinitie zouden vallen, worden door het overgangsrecht als kinderen aangemerkt. Dit is ook het geval als er sprake is van een onbepaald systeem. Dit wetsvoorstel uniformeert de definitie van het 'kind' en er wordt wettelijk vastgelegd wanneer iemand als kind in de zin van de Pensioenwet (en de Wet verplichte beroepspensioenregeling) wordt aangemerkt. Bij een onbepaald systeem wordt voor iedere deelnemer aan de pensioenregeling een nabestaandenpensioen verzekerd en een risicopremie in rekening gebracht. Bij overlijden van de deelnemer wordt pas onderzocht welke kinderen aanspraak maken op een wezenpensioen. Personen die op dit moment onder de definitie van kind vallen in hun pensioenregeling, zullen ook aangemerkt blijven als kind na de inwerkingtreding van deze wet.

Ontstaat daarbij ongelijke behandeling tussen kinderen van deelnemers met een pensioenregeling waarbij sprake is van een onbepaald systeem tegenover kinderen van deelnemers met een bepaald systeem? Wat vindt de regering daarvan?

Een bepaald of onbepaald systeem in een pensioenregeling staat los van de voorgestelde kinddefinitie. Er ontstaat geen ongelijke behandeling tussen kinderen van deelnemers met een pensioenregeling waarbij sprake is van een onbepaald systeem tegenover kinderen van deelnemers met een bepaald systeem. Als de kinddefinitie in een pensioenregeling niet voldoet, zal deze aangepast moeten worden conform de voorgestelde kinddefinitie. In dit wetsvoorstel wordt één uniforme kinddefinitie voorgesteld en wordt er een eind gemaakt aan de verschillende voorwaarden voor wezenpensioen per pensioenregeling.

De sociale partners besluiten om wel of geen wezenpensioen aan te bieden, de hoogte daarvan en of er sprake is van een bepaald of onbepaald systeem. Na de inwerkingtreding van dit wetsvoorstel is de nieuwe kinddefinitie van toepassing voor alle pensioenregelingen.

Bij de uniforme kinddefinitie – een klaarblijkelijke verbetering – vragen de leden van de Pro-fractie bij welke partij de bewijslast ligt en op welk moment aan deze bewijslast invulling moet worden gegeven. Het is niet wenselijk dat na overlijden van een ouder, diens partner of kinderen uitgebreid bewijs moeten aandragen bij de pensioenuitvoerder. In hoeverre kunnen pensioenuitvoerders uit bestaande registers of combinatie van databronnen de correcte inschatting maken wie een kind van de deelnemer is? Wat is er praktisch voor mogelijk om dit correct te doen, de administratieve- en uitvoeringslasten te beperken, en de partner en/of kinderen te ontlasten?

Net als bij het vaststellen van de partner voor het partnerpensioen kunnen pensioenuitvoerders ervoor kiezen om het kind voor het wezenpensioen vast te stellen vóór het overlijden van de (gewezen) werknemer of na het overlijden. Het is aan de (gewezen) werknemer, de achterblijvende partner en/of de kinderen om aan tonen dat sprake is van een kind. Er zijn verschillende manieren mogelijk waarop dit kan worden aangetoond, afhankelijk van de situatie of sprake is van een eigen kind, stief- of pleegkind. Daarbij kan een pensioenuitvoerder met het oog op de uitvoering van haar taken gebruik maken van de basisregistratie personen en de uittreksels uit de registers van de burgerlijke stand.[17]

De achterblijvende partner en kinderen worden in deze moeilijke en emotionele periode niet belast met een stapel aan bewijsdocumenten. Om juist te voorkomen dat de nabestaanden worden geconfronteerd met complexe bewijsdiscussies zijn de bewijsdocumenten beperkt tot het strikt noodzakelijke per situatie. Daarbij gaat het uitsluitend om bewijsdocumenten waarover de nabestaanden kan beschikken, bijvoorbeeld afkomstig van overheidsinstanties of documenten waaruit betalingen of uitgaven blijken. De voorgestelde kinddefinitie is in nauw overleg met de sector tot stand gekomen.

[17] Artikel 93 Pensioenwet.

De regering is het met de leden van de PRO-fractie eens dat het niet wenselijk is dat na overlijden van een ouder, de nabestaanden met een uitgebreide bewijslast worden belast. Pensioenuitvoerders kunnen voor het vaststellen van de juridische ouders gebruikmaken van de bestaande registers, zoals de basisregistratie personen. Helaas is het niet in alle gevallen mogelijk dat de pensioenuitvoerder op basis van bestaande registers of een combinatie van databronnen een inschatting kan maken of een kind in aanmerking komt voor een wezenpensioen. In sommige situaties, zoals bij een stiefkind en pleegkind, moet bijvoorbeeld de financiële bijdrage aan het levensonderhoud aangetoond worden. Hoe deze verplichte financiële bijdrage aangetoond kan worden, is ruim. Aangetoond moet worden dat bijvoorbeeld de partner en/of de (gewezen) werknemer uitgaven voor het kind heeft gedaan, of dat betalingen aan het kind of aan derden zijn gedaan.

De leden van de PRO-fractie lezen dat de tweede financieringswijze van het nabestaandenpensioen die met dit wetsvoorstel wordt geïntroduceerd wenselijk is omdat 'niet alle pensioenuitvoerders in de opbouwfase eenvoudig onderscheid kunnen maken tussen pensioenvermogen voor het ouderdomspensioen en partnerpensioen bij overlijden op of na pensioeningang'. Tegelijkertijd meldt de regering dat met dit voorstel een keuze kan worden gemaakt. Deze leden vragen wie deze keuze maakt. Zij merken op dat als de keuze bij de deelnemer ligt, de pensioenuitvoerder nog steeds te maken kan krijgen met het hierboven beschreven probleem. Tegelijkertijd is het vreemd als de keuze bij de pensioenuitvoerder ligt, omdat de financieringswijze ook bepaalt of de deelnemer toestemming dient te vragen aan diens partner of niet. Kan de regering toelichten hoe zij tegen dit dilemma aankijkt en welk scenario het juiste is?

De regering deelt het dilemma van de leden van de PRO-fractie. In het onderhavige wetsvoorstel worden twee financieringswijzen voorgesteld: «ten laste van het pensioenvermogen voor ouderdomspensioen én partnerpensioen op of na pensioendatum» of «ten laste van het pensioenvermogen voor ouderdomspensioen». Vanwege de uitvoerbaarheid wordt voorgesteld dat pensioenuitvoerders een van de financieringswijzen toepassen.

De keuze voor de financieringswijze zal altijd in samenspraak zijn met sociale partners. De gewijzigde financieringswijze wordt namelijk vastgelegd in de pensioenovereenkomst (en het pensioenreglement).

De leden van de PVV-fractie constateren dat de deelnemer de vrijwillige voortzetting bekostigt door uitruil van het opgebouwde ouderdomspensioen (paragraaf 2.1.1, pagina 2), en dat als minimale duur wordt aangesloten bij de voor het partnerpensioen geldende termijn van vijftien jaar, waarbij een kortere periode mogelijk is (paragraaf 2.1.2). Deze leden vragen de regering hoe wordt geborgd dat de deelnemer zich bewust is van de gevolgen voor zijn ouderdomspensioen.

De gewezen deelnemer dient vooraf evenwichtig geïnformeerd worden, zodat hij een juiste keuze kan maken ten aanzien van de vrijwillige voortzetting van de risicodekking. Als een gewezen deelnemer gekozen heeft voor vrijwillige voortzetting, ontvangt de gewezen deelnemer jaarlijks informatie zodat hij een juiste keuze kan maken of dekking moet worden voortgezet of niet. In het ontwerpbesluit toezeggingen Wtp en andere pensioenonderwerpen is een nadere uitwerking opgenomen over de informatieverstrekking. In het ontwerpbesluit wordt voorgesteld dat een pensioenuitvoerder alle relevante informatie aan de gewezen deelnemer moet geven over de keuzemogelijkheid van vrijwillige voortzetting als de pensioenregeling voorziet in een nabestaandenpensioen en een ouderdomspensioen. De informatie betreft onder meer hoeveel pensioenvermogen of kapitaal wordt uitgeruild bij voortzetting in het eerste jaar en hoeveel pensioenvermogen of kapitaal resteert. Datzelfde geldt de gewezen deelnemer die gekozen heeft voor vrijwillige voortzetting. Die ontvangt bijvoorbeeld jaarlijks informatie over hoeveel pensioenvermogen of kapitaal wordt uitgeruild bij voortzetting in het volgende jaar en hoeveel pensioenvermogen of kapitaal resteert.

De leden van de PVV-fractie vragen de regering hoe de evenwichtigheid van de ruilvoet bij de uitruil van ouderdomspensioen wordt beoordeeld en wie daarop toeziet.

De pensioenuitvoerder moet waarborgen dat bij gebruikmaking van het keuzerecht van vrijwillige voortzetting van het nabestaandenpensioen geen onderscheid gemaakt wordt tussen mannen en vrouwen. De pensioenuitvoerder doet dit door vaststelling van een ruilvoet of opbouwkeuzevoet en moet daarbij ook waarborgen dat voldaan wordt aan het vereiste van collectieve actuariële gelijkwaardigheid. Dit betekent dat de collectieve actuariële waarde van het partnerpensioen dat wordt gekozen in plaats van het ouderdomspensioen, ongeacht de datum waarop de keuze wordt gemaakt, ten minste gelijkwaardig is aan de op dezelfde grondslagen berekende collectieve actuariële waarde van dat ouderdomspensioen. Dit is geregeld in het huidige artikel 61a van de Pensioenwet. De Nederlandsche Bank houdt toezicht op de naleving van deze regels.

De leden van de PVV-fractie constateren dat het nieuwe artikel 2b van de Pensioenwet het kindbegrip uitbreidt met stief- en pleegkinderen (paragraaf 2.2). Voor het aanmerken als stiefkind gelden nadere voorwaarden, zoals een verblijf van ten minste 156 dagen per kalenderjaar bij co-ouderschap (paragraaf 2.2.4.3) dan wel een aantoonbare financiële bijdrage van ten minste € 522 per kwartaal (norm 2025, paragraaf 2.2.4.4). Deze leden vragen de regering hoe deze criteria door uitvoerders worden gecontroleerd en bij wie de bewijslast ligt.

De kern van de voorgestelde definitie van stiefkind is dat het gaat om een relatie tussen de stiefouder en het kind waarbij sprake is van financiële zorg voor het kind. Daarbij wordt ook rekening gehouden met jongvolwassen kinderen tussen 18 en 25 jaar oud. Het is aan de (gewezen) werknemer, de achterblijvende partner en/of de kinderen om aan te tonen dat het kind onder de definitie van stiefkind valt. Aan de hand van een tweetrapsraket wordt beoordeeld of er sprake is van een stiefkind. Op de eerste plaats moet de juridische ouder op grond van de partnerdefinitie als partner van de stiefouder gekwalificeerd worden. Op de tweede plaats wordt beoordeeld of het kind voldoet aan de kinddefinitie van ‘stiefkind’. Er zijn vier situaties.

1. Als het kind op hetzelfde woonadres als de (gewezen) werknemer woont, kan dit beoordeeld worden aan de hand van de inschrijving in de basisregistratie personen. Daarbij kan een pensioenuitvoerder met het oog op de uitvoering van haar taken gebruik maken van de basisregistratie personen.[18]
2. Als het kind was ingeschreven op hetzelfde adres maar gedurende maximaal zes maanden tijdelijk elders verblijft, kan dit beoordeeld worden aan de hand van de inschrijving in de basisregistratie personen. Vervolgens dient aangetoond te worden dat het kind bijvoorbeeld in het kader van een uitwisselingsprogramma of opname in een inrichting of ziekenhuis tijdelijk elders verblijft.
3. Als het kind niet is ingeschreven op hetzelfde adres maar op grond van een ouderschapsplan ten minste 156 dagen per kalenderjaar in het huishouden van de (gewezen) werknemer verblijft, kan dit worden aangetoond door de relevante passage uit het ouderschapsplan te overleggen. Hiervan is sprake bij co-ouderschap.
4. In andere gevallen moet een aantoonbare financiële bijdrage in het levensonderhoud van het kind door de (gewezen) werknemer of achterblijvende partner aan de pensioenuitvoerder worden overlegd.

De regering heeft bij het formuleren van de voorgestelde kinddefinitie steeds gelet op de uitvoerbaarheid en doenbaarheid, zodanig dat de nabestaanden niet worden belast met de plicht uitgebreide bewijsdocumenten aan te leveren.

De leden van de PVV-fractie constateren dat de regering op pagina 11 van de memorie van toelichting erkent dat een kind bij vier verschillende ouders wezenpensioen kan opbouwen. Deze leden vragen de regering welke financiële gevolgen dit heeft en of een scherpere afbakening is overwogen.

Als de juridische ouders van een kind zijn gescheiden of niet langer samenwonen en met een andere partner getrouwd zijn of samenleven, dan kan het kind voor beide huishoudenssituaties aangemerkt worden als kind. Een alternatieve beleidsoptie die overwogen is, was maximaal één huishoudenssituatie toe te staan (een scherpere afbakening). De regering heeft deze optie onderzocht, maar er kleven nadelen

[18] Artikel 93 Pensioenwet.

aan deze beleidsoptie. In de praktijk is het moeilijk vast te stellen in welke van de twee huishoudenssituaties het kind gezien moet worden als kind. Omdat deze beleidsoptie erg lastig objectief is vast te stellen en er uitvoeringstechnische bezwaren waren, is hiervan afgezien. In dit wetsvoorstel kan het kind voor beide huishoudenssituaties aangemerkt worden als kind op grond van de kinddefinitie en kan in theorie voor vier ouders (de juridische ouders en de partners van de juridische ouders) een wezenpensioen ontvangen. Het wezenpensioen wordt gebaseerd op het pensioengevend salaris: het wezenpensioen bij een halve wees is maximaal 20% van het salaris. Bij een volle wees mag dit het dubbele bedrag zijn, maximaal 40% van het salaris. Het is dus mogelijk dat een kind meerdere wezenpensioenuitkeringen kan ontvangen.

De leden van de PVV-fractie constateren dat op het loonstrookje voortaan alleen hoeft te worden vermeld dat er een pensioenregeling is, en niet langer of er ouderdomspensioen wordt opgebouwd. Deze leden vragen de regering waarom voor deze versoepeling is gekozen en of de regering bereid is deze te heroverwegen.

Artikel XIIB van de Wtp wijzigt art. 626, tweede lid, van Boek 7 van het BW, zodat op de loonstrook van de werknemer wordt aangegeven *of er in het betreffende tijdvak ouderdomspensioen is opgebouwd*. De inwerkingtreding van dit artikel is uitgesteld tot deze bepaling uitvoerbaar zou zijn. In overleg met uitvoerende partijen is geconcludeerd dat de huidige wettekst te moeilijk uitvoerbaar is, nu in de salarisadministratie niet altijd zichtbaar is wanneer een werknemer ouderdomspensioen opbouwt.

Daarom werd in het wetsvoorstel voorgesteld het voorschrift te wijzigen zodat op de loonstrook vermeld moet worden of er wel of geen deelname aan de pensioenregeling in de zin van de Pensioenwet is. Met de nota van wijziging wordt dit voorstel alsnog iets gewijzigd, in die zin dat moet worden vermeld of er wel of geen deelname is aan *een* pensioenregeling in de zin van de Pensioenwet of de Wet verplichte beroepspensioenregeling. Deze wijziging maakt duidelijker dat ook als er geen regeling door de werkgever wordt aangeboden, op de loonstrook moet worden aangegeven dat de werknemer niet deelneemt aan een regeling.

De door de regering voorgestelde wijziging is geen nieuw politiek besluit, maar een aanpassing om de politieke wens van het beter zichtbaar maken van pensioen voor de werknemer, beter uitvoerbaar te maken. In het kader van de reductiedoelstelling van het aantal werknemers zonder pensioen wordt beoogd werknemers erop te attenderen of zij deelnemen aan een pensioenregeling. Indien een werkgever geen pensioenregeling aanbiedt, wordt op de loonstrook zichtbaar dat de werknemer niet deelneemt aan een pensioenregeling in de zin van de Pensioenwet of de Wet verplichte beroepspensioenregeling. Deze zichtbaarheid is erop gericht de werknemer bewust te maken wanneer er geen deelname is aan een pensioenregeling en kan voor de werknemer aanleiding vormen om hierover het gesprek met de werkgever aan te gaan.

De leden van de CDA-fractie merken op dat de vrijwillige voortzetting van het wezenpensioen is bedoeld voor gewezen deelnemers na afloop van de uitloopperiode of na afloop van dekking tijdens een Ziektewet- of Werkloosheidswetperiode. De leden van de CDA-fractie vragen hoe wordt geborgd dat juist mensen in onzekere overgangssituaties, zoals werkloosheid, ziekte, zelfstandig ondernemerschap of wisseling van baan, tijdig en begrijpelijk worden geïnformeerd over deze keuze?

De pensioenuitvoerder moet de deelnemer in staat stellen een passende keuze te maken door de deelnemer op een adequate wijze te begeleiden en een keuzeomgeving in te richten. In de Kamerbrief die op 8 juni 2026 met uw Kamer is gedeeld, heeft mijn ministerie de zes voorgestelde maatregelen verder uitgewerkt in samenspraak met uitvoeringspartijen.[19] Bijvoorbeeld door deelnemers te attenderen op de keuze voor vrijwillige voortzetting van het nabestaandenpensioen in stop- en herhalingsbrieven bij de oude pensioenuitvoerder en in startbrieven bij de nieuwe pensioenuitvoerder. Deze maatregelen bevinden zich momenteel in de fase van nadere uitwerking in regelgeving (ontwerpbesluit toezeggingen Wtp en andere pensioenonderwerpen).

[19] Kamerstukken II, 2025/26, 36 067, nr. 201.

De vrijwillige voortzetting van het wezenpensioen wordt betaald uit het pensioenvermogen dat de deelnemer al heeft opgebouwd. Daardoor kan de deelnemer zijn kinderen beter beschermen bij overlijden voor de pensioendatum, maar kan het ouderdomspensioen later lager uitvallen. Welke eisen stelt de regering aan keuzebegeleiding en jaarlijkse informatieverstrekking, zodat deelnemers deze afweging goed kunnen overzien voordat zij hiervoor kiezen?

Deelnemers moeten in staat worden gesteld om een passende keuze te maken. Onderdeel van de norm keuzebegeleiding is dat de pensioenuitvoerder is gehouden zich in te spannen dat deelnemers op een adequate wijze worden begeleid bij het maken van keuzes. De keuzebegeleiding moet deelnemers in staat stellen een passende keuze te maken. De AFM ziet hierop toe. Vanwege de vermindering van het pensioenkapitaal is het van belang dat een deelnemer een bewuste keuze maakt voor de vrijwillige voortzetting. De gewezen deelnemer dient vooraf evenwichtig geïnformeerd worden, zodat hij een juiste keuze kan maken ten aanzien van de vrijwillige voortzetting van de risicodekking.

In het ontwerpbesluit toezeggingen Wtp en andere pensioenonderwerpen wordt voorgesteld dat een pensioenuitvoerder alle relevante informatie aan de gewezen deelnemer moet geven over de keuzemogelijkheid van vrijwillige voortzetting van het wezenpensioen als de pensioenregeling voorziet in een wezenpensioen en een ouderdomspensioen. Op basis van de gekregen informatie kan de gewezen deelnemer een keuze maken over de vrijwillige voortzetting. Het is hierbij van belang dat de gewezen deelnemer alle relevante informatie krijgt, zodat de gewezen deelnemer een goede afweging kan maken en voldoende tijd heeft om een passende keuze te maken voor de vrijwillige voortzetting van het wezenpensioen.

Ook wordt in het besluit voorgesteld dat de pensioenuitvoerder de gewezen deelnemer die gebruik maakt van de keuzemogelijkheid om het wezenpensioen vrijwillig voort te zetten, jaarlijks informeert over de gevolgen van vrijwillige voortzetting van het wezenpensioen. Evenwichtige informatieverstrekking door de pensioenuitvoerder hierover is daarbij van belang, waarbij specifiek aandacht is voor de risico's van het voortzetten dan wel beëindigen van de vrijwillige voortzetting van het wezenpensioen door middel van uitruil.

De memorie noemt situaties waarin de vrijwillige voortzetting korter kan duren dan vijftien jaar, bijvoorbeeld door de afkoopgrens klein pensioen of een maximum voor de omvang van de uitruil. De leden van de CDA-fractie vragen of de regering kan inschatten hoe vaak dit naar verwachting zal voorkomen en of juist deelnemers met een lager pensioenvermogen daardoor minder lang bescherming kunnen inkopen voor hun kinderen?

Het is niet mogelijk om vooraf exact vast te stellen hoe vaak vrijwillige voortzetting binnen de termijn van vijftien jaar zal eindigen. Er zijn geen gegevens beschikbaar over het aantal potentiële deelnemers, hun pensioenvermogen en de mate waarin de afkoopgrens of een eventueel uitruilmaximum de duur beperkt. Wel volgt uit de systematiek dat gewezen deelnemers met een lager pensioenvermogen een beperkt uitruilvermogen hebben en zij daardoor minder lang het nabestaandenpensioen vrijwillig kunnen voortzetten. Anderzijds is de kans groot dat gewezen deelnemers gedurende die periode elders aan het werk zijn gegaan waarbij zij in de nieuwe pensioenregeling weer verzekerd zijn voor het nabestaandenpensioen.

Met een uniforme kinddefinitie wil de regering voorkomen dat een kind in de ene pensioenregeling wel en in de andere pensioenregeling niet als kind wordt aangemerkt. De leden van de CDA-fractie vragen of pensioenuitvoerders voor inwerkingtreding beschikken over een gezamenlijke beslisboom of uniforme handreiking voor de beoordeling van eigen kinderen, stiefkinderen, pleegkinderen en samengestelde gezinnen?

De regering onderschrijft het belang van een goede uitvoerbaarheid. Om die reden was de pensioensector nauw betrokken bij de totstandkoming van de uniforme kinddefinitie. Pensioenuitvoerders zullen vóór de inwerkingtreding van dit wetsvoorstel over een stroomschema en voorbeelden beschikken voor de beoordeling van eigen kinderen, stiefkinderen en pleegkinderen. Op de website 'werkenaanonspensioen.nl' zullen praktijkvoorbeelden en het voorgenoemde stroomschema gepubliceerd worden ten behoeve van de pensioensector. Dit platform faciliteert alle betrokken partijen (pensioenuitvoerders, werkgevers- en

werknemersorganisaties, ondernemingsraden en personeelsvertegenwoordigers) bij de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel.

De leden vragen verder naar de verschillende criteria die voor stiefkinderen worden gehanteerd, waaronder inschrijving op hetzelfde adres, tijdelijk verblijf elders, co-ouderschap van ten minste 156 dagen per jaar of een aantoonbare bijdrage in het levensonderhoud. Hoe moeten pensioenuitvoerders dit na overlijden praktisch en zorgvuldig vaststellen, zonder nabestaanden te belasten met ingewikkelde bewijsdiscussies op een kwetsbaar moment?

De regering is het volledig eens met de leden van de CDA-fractie dat de nabestaanden in deze moeilijke en emotionele periode niet belast moeten worden met uitgebreide bewijsdocumenten. In de voorgestelde kinddefinitie gaat het bij een stiefkind om een kind van de partner dat niet het eigen kind is en waarbij sprake is van financiële zorg voor het kind. Net als bij het vaststellen van de partner voor het partnerpensioen kunnen pensioenuitvoerders ervoor kiezen om het kind voor het wezenpensioen vast te stellen vóór het overlijden van de (gewezen) werknemer of na het overlijden.

Het is aan de (gewezen) werknemer, de achterblijvende partner en/of de kinderen om aan te tonen dat het kind onder de definitie van stiefkind valt. Aan de hand van een tweetrapsraket wordt beoordeeld of er sprake is van een stiefkind. Op de eerste plaats moet de juridische ouder op grond van de partnerdefinitie als partner van de stiefouder gekwalificeerd worden. Op de tweede plaats wordt beoordeeld of het kind voldoet aan de kinddefinitie van 'stiefkind'. Er zijn vier situaties.

1. Als het kind op hetzelfde woonadres als de (gewezen) werknemer woont, kan dit beoordeeld worden aan de hand van de inschrijving in de basisregistratie personen. Daarbij kan een pensioenuitvoerder met het oog op de uitvoering van haar taken gebruik maken van de basisregistratie personen.[20]
2. Als het kind was ingeschreven op hetzelfde adres maar gedurende maximaal zes maanden tijdelijk elders verblijft, kan dit beoordeeld worden aan de hand van de inschrijving in de basisregistratie personen. Vervolgens dient aangetoond te worden dat het kind bijvoorbeeld in het kader van een uitwisselingsprogramma of opname in een inrichting of ziekenhuis tijdelijk elders verblijft.
3. Als het kind niet is ingeschreven op hetzelfde adres maar op grond van een ouderschapsplan ten minste 156 dagen per kalenderjaar in het huishouden van de (gewezen) werknemer verblijft, kan dit worden aangetoond door de relevante passage uit het ouderschapsplan te overleggen. Hiervan is sprake bij co-ouderschap.
4. In andere gevallen moet een aantoonbare financiële bijdrage in het levensonderhoud van het kind door de (gewezen) werknemer of achterblijvende partner aan de pensioenuitvoerder worden overlegd. Hierbij is niet noodzakelijk dat deze bijdrage door de (gewezen) werknemer is voldaan; elke uitgave vanuit het huishouden wordt gezien als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van beide partners.

De regering heeft bij het formuleren van de voorgestelde kinddefinitie steeds gelet op de uitvoerbaarheid en of de uitvraag zich beperkt tot de strikt noodzakelijke bewijsstukken.

De leden van de CDA-fractie wijzen op onderzoek van het CBS en de Universiteit Utrecht waaruit blijkt dat in een groot deel van de gevallen van scheiding kinderen (voornamelijk) bij de moeder wonen (circa 70 procent), terwijl slechts in een minderheid van de gevallen sprake is van co-ouderschap of hoofdverblijf bij de vader. In dat licht constateren deze leden dat in situaties waarin de partner van de vader als stiefouder optreedt, het kind in de praktijk vaak niet voldoet aan de in de regeling gehanteerde strikte dagentermijn van 156 dagen verblijf per kalenderjaar om als stiefkind in de zin van de regeling te worden aangemerkt. Deze leden vragen de regering hoe deze zeer strikte afbakening zich verhoudt tot de feitelijke gezinsrealiteit waarin stiefouders in samengestelde gezinnen een substantiële en duurzame opvoedings- en verzorgingsrol kunnen vervullen, ook indien het kind structureel minder dan 156 dagen per jaar in het huishouden van de stiefouder verblijft.

[20] Artikel 93 Pensioenwet.

De leden van de fractie van het CDA vragen aandacht voor de situatie waarin stiefouders in samengestelde gezinnen een substantiële en duurzame opvoedings- en verzorgingsrol kunnen vervullen en het kind minder dan 156 dagen in het huishouden van de stiefouder verblijft.

Bij de termijn van 156 dagen is onder meer aansluiting gezocht bij de fiscale regels rondom co-ouderschap.[21] In dit wetsvoorstel behoort een kind tegelijkertijd tot het huishouden van diens beide ouders indien hij, binnen het kalenderjaar ten minste 156 dagen van het kalenderjaar in elk van beide huishoudens verblijft. Van belang is dat de zorg voor het kind tussen de beide ouders gelijk is verdeeld. Als er geen sprake is van een gelijke verdeling van de zorg door de juridische ouders, kan het kind op grond van dit criterium niet in aanmerking komen voor een wezenpensioen bij een overlijden van de stiefouder. Het kind kan op een andere grond, zoals een bijdrage van de kosten in het levensonderhoud van het kind, wel voldoen aan het begrip stiefkind en in aanmerking komen voor een wezenpensioen.

Kan de regering toelichten in hoeverre is onderkend dat deze harde kwantitatieve grens ertoe kan leiden dat in een aanzienlijk aantal gevallen geen sprake is van erkenning als stiefkind voor het wezenpensioen, terwijl er materieel gezien wel degelijk sprake kan zijn van een bestendige gezinsband en wederzijdse afhankelijkheid binnen het huishouden, en hoe deze uitkomst wordt beoordeeld in het licht van de beoogde bescherming van kinderen binnen het nabestaandenpensioenstelsel.

Het uitgangspunt voor een stiefkind is dat het om een kind gaat van de partner dat niet het eigen kind is en waarbij sprake is van financiële zorg voor het kind. Hierbij is geen onderscheid gemaakt tussen de stiefouder die met de partner is gehuwd of die met de partner ongehuwd samenwoont. Er moet zijn voldaan aan de partnerdefinitie uit de Pensioenwet. Er zijn vier situaties om te kwalificeren als stiefkind:

1. het kind is ingeschreven op hetzelfde adres,
2. het kind was ingeschreven op hetzelfde adres maar verblijft gedurende maximaal zes maanden tijdelijk elders. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer een kind in het kader van een uitwisselingsprogramma of opname in een inrichting of ziekenhuis tijdelijk elders verblijft,
3. het kind is niet ingeschreven op hetzelfde adres maar verblijft op grond van een ouderschapsplan ten minste 156 dagen per kalenderjaar in het huishouden van de (gewezen) werknemer (co-ouderschap), en
4. in andere gevallen waarbij een aantoonbare financiële bijdrage door de (gewezen) werknemer of partner wordt gedaan in het levensonderhoud van het kind.

De vierde situatie borgt dat een kind voor het wezenpensioen als stiefkind kan voldoen, ook al verblijft het kind niet ten minste 156 dagen per kalenderjaar in het huishouden van de (gewezen) werknemer. Dit wetsvoorstel heeft juist tot doel om deze kinderen bescherming te bieden binnen het nabestaandenpensioenstelsel.

Voorts vragen deze leden op welke gronden de specifieke norm van 156 dagen verblijf per kalenderjaar is gebaseerd, welke overwegingen daarbij een rol hebben gespeeld in termen van uitvoerbaarheid, rechtszekerheid en aansluiting bij andere wettelijke regelingen, en of daarbij expliciet is overwogen om een lagere of anders vormgegeven drempel te hanteren om beter aan te sluiten bij diverse co-ouderschaps- en samengestelde gezinssituaties.

De eis van 156 dagen is bedoeld om te bepalen dat de zorg in het kalenderjaar in gelijke mate wordt verdeeld door beide co-ouders. Bij de termijn van 156 dagen is onder meer aansluiting gezocht bij de fiscale regels rondom co-ouderschap.[22] Als er sprake is van co-ouderschap kunnen kinderen tot twee gezinnen behoren. Van belang is dat de zorg voor het kind tussen de beide ouders gelijkelijk is verdeeld en de juridische ouders deze afspraak hebben vastgelegd in een ouderschapsplan. De voorgestelde kinddefinitie is in nauw overleg met de pensioensector tot stand gekomen en het oordeel van de

[21] Co-ouderschap komt in de fiscale wetgeving terug in de inkomensafhankelijke combinatiekorting, artikel 8.14a van de Wet inkomstenbelasting 2001.

[22] Co-ouderschap komt in de fiscale wetgeving terug in de inkomensafhankelijke combinatiekorting, artikel 8.14a van de Wet inkomstenbelasting 2001.

pensioensector is dat de kinddefinitie uitvoerbaar is. Voor de nabestaanden geeft het ook meer duidelijkheid, omdat het gaat om een expliciete norm van 156 dagen die moet zijn vastgelegd in een ouderschapsplan.

Voor pleegkinderen geldt dat geen recht op wezenpensioen bestaat wanneer sprake is van een pleegvergoeding, omdat die vergoeding in beginsel kostendekkend wordt geacht. De leden van de CDA-fractie vragen of de regering kan onderbouwen dat in langdurige pleegzorgsituaties daadwerkelijk geen financiële zorg van de pleegouder wegvalt bij overlijden, en op welke wijze is vastgesteld dat de pleegvergoeding in al deze situaties daadwerkelijk als kostendekkend kan worden beschouwd, mede gelet op verschillen in gemeentelijke uitvoering en individuele zorgsituaties.

Voor het vaststellen van een pleegkind is zoveel mogelijk aangesloten bij de criteria uit de kinderbijslagregeling. Uitgangspunt hierbij is of de pleegouders kinderbijslag of een pleegvergoeding krijgen voor het pleegkind. Het recht op pleegvergoeding is in de wet vastgelegd en de hoogte van de pleegvergoeding hangt van meerdere factoren af. Als de pleegouders een pleegvergoeding krijgen, is er geen recht op kinderbijslag. In dit wetsvoorstel komt een pleegkind alleen in aanmerking voor een wezenpensioen als de deelnemer of de partner die als pleegouder is aangemerkt voor dit pleegkind kinderbijslag ontvangt. In dit geval dragen de pleegouders zelf financieel bij aan de kosten van dit pleegkind. Bij het overlijden van één van beide pleegouders valt er dus inkomen weg dat anders was besteed aan het kind. Om deze redenen komt een pleegkind in aanmerking voor een wezenpensioen.

Daarbij vragen deze leden tevens of de regering bereid is dit uitgangspunt na inwerkingtreding te monitoren en te evalueren in hoeverre deze aanname in de praktijk standhoudt.

Voorts vragen de leden van de CDA-fractie of de regering bereid is de definitie van het pleegkind zoals in dit wetsvoorstel wordt voorgesteld te monitoren en te evalueren.

De toepassingspraktijk en de werking van de nieuwe kinddefinitie zullen nauwlettend worden gemonitord om afwijkingen in het gebruik te signaleren. Het monitoren zal in de praktijk plaatsvinden in de vorm van gesprekken op regelmatige basis tussen het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, toezichthouders, de Pensioenfederatie en het Verbond van Verzekeraars. Ook zal via de Geschilleninstantie Pensioenfondsen (GIP) en het Klachteninstituut Financiële Dienstverlening (Kifid) gemonitord worden of er geschillen zijn met betrekking tot de werking van de kinddefinitie. Op die manier kan bezien worden of een aanvullende actie is vereist.

Daarnaast vragen deze leden hoe wordt voorkomen dat pleegkinderen die langdurig in een gezin wonen, bijvoorbeeld vanaf jonge leeftijd tot aan volwassenheid, buiten de regeling van het wezenpensioen vallen, terwijl zij feitelijk volledig zijn opgegroeid binnen het betreffende gezin en in sociaal en emotioneel opzicht onderdeel zijn van dat gezin. Kan de regering toelichten hoe deze afbakening zich verhoudt tot het uitgangspunt van bescherming van kinderen bij het wegvallen van verzorgers, ongeacht de juridische vormgeving van de gezags- of plaatsingssituatie.

Het doel van het wezenpensioen is het zorgen voor een financiële compensatie vanwege het wegvallen van de financiële zorg die de ouder bij leven gaf. Vanuit dit doel geredeneerd is de kern van de kinddefinitie dat het gaat om een relatie tussen de (pleeg- of stief-)ouder en het kind waarbij sprake is van financiële zorg voor het kind. Het sociale en emotionele aspect tussen de (stief- en pleeg-)ouder en kind speelt voor het wezenpensioen geen rol; niet voor eigen kinderen of stiefkinderen en ook niet in de situatie bij pleegkinderen. Een pleegkind kan voor korte of langere tijd bij een gezin wonen. Dit kan gaan om voltijd pleegzorg, tijdelijke pleegzorg of een combinatie. Bij pleegouders met een pleegcontract is het recht op een pleegvergoeding in de wet vastgelegd. Bij een pleegvergoeding dragen pleegouders in principe niet zelf financieel bij aan de kosten van dit pleegkind. Dat geldt niet voor pleegouders die kinderbijslag krijgen. Deze ouders betalen zelf de kosten voor het kind en krijgen hiervoor geen pleegvergoeding. Daarom is ervoor gekozen om het wezenpensioen enkel mogelijk te maken voor pleegkinderen waarvan de pleegouders kinderbijslag ontvangen.

Voorts vragen deze leden of een inschatting is gemaakt van het aantal pleegkinderen dat als gevolg van de cumulatie van de gestelde voorwaarden geen recht zal hebben op wezenpensioen, ondanks een feitelijke langdurige en gezinsachtige relatie met de pleegouders.

Met dit wetsvoorstel wordt de definitie van het 'kind' geüniformeerd en wordt juist een ruime kinddefinitie geïntroduceerd. De voorgestelde uniforme kinddefinitie sluit zoveel mogelijk aan bij de definities die al gehanteerd worden in de pensioenregelingen. Met de uniformering wordt meer helderheid gegeven aan deelnemers en nabestaanden (partner en kinderen) over waar zij op kunnen rekenen.

De regering beschikt niet over cijfers van het aantal pleegkinderen dat naar aanleiding van dit wetsvoorstel geen recht zal hebben op wezenpensioen. Een pleegkind kan voor korte of langere tijd bij een gezin wonen. Dit kan gaan om voltijd pleegzorg, tijdelijke pleegzorg of een combinatie. Het doel van het wezenpensioen is het zorgen voor een financiële compensatie vanwege het wegvallen van de financiële zorg die de ouder bij leven gaf. Het sociale en emotionele aspect tussen de (stief- en pleeg-)ouder en kind speelt voor het wezenpensioen geen rol; niet voor eigen kinderen of stiefkinderen en ook niet in de situatie bij pleegkinderen.

In dat verband vragen de leden tevens of is overwogen dat deze afbakening tot ongelijke uitkomsten kan leiden tussen vergelijkbare situaties van afhankelijkheid en verzorging, afhankelijk van de aanwezigheid van een pleegvergoeding of de administratieve kwalificatie van de plaatsing.

De regering is van mening dat deze afbakening deelnemers en nabestaanden meer duidelijkheid geeft en uitvoerbaar is voor de sector. Deze afbakening leidt niet tot ongelijke uitkomsten, aangezien er geen sprake is van vergelijkbare situaties van afhankelijkheid en verzorging. De vraag of een kind tijdelijk of permanent in een pleeggezin woont en hoe de zorg voor de dagelijkse opvoeding is geregeld, is hierbij bepalend. Voor pleegouders die een pleegvergoeding ontvangen, wordt geacht de pleegvergoeding voldoende te zijn voor de kosten ten behoeve van het pleegkind. Vanuit dat uitgangspunt dragen zij niet zelf financieel bij aan de kosten van dit pleegkind. Bij het overlijden van één van beide pleegouders valt er dus ook geen inkomen weg dat anders was besteed aan het kind. Het pleegcontract en daarmee de pleegvergoeding is in beginsel kostendekkend.

Deze leden vragen of er is voorzien in een hardheidsclausule of vergelijkbare uitzonderingsmogelijkheid voor situaties waarin strikt juridisch geen recht op wezenpensioen bestaat, maar waarin materieel gezien wel sprake is van een duurzame gezinsrelatie en financiële en emotionele afhankelijkheid van het pleegkind van de pleegouder, en zo niet, of de regering bereid is te bezien of een dergelijke voorziening alsnog wenselijk is om onbedoelde hardheden in individuele gevallen te kunnen voorkomen.

De voorgestelde kinddefinitie beoogt om zoveel mogelijk een einde te maken aan de verschillende voorwaarden voor wezenpensioen per pensioenregeling. De verschillende situaties waarin kinderen in aanmerking komen voor wezenpensioen sluiten zoveel mogelijk aan bij de definities die nu al worden gehanteerd.

De nieuwe kinddefinitie zal in de praktijk gemonitord worden in de vorm van gesprekken op regelmatige basis tussen het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, sociale partners, toezichthouders en pensioenuitvoerders. Ook zal via de Geschilleninstantie Pensioenfondsen (GIP) en het Klachteninstituut Financiële Dienstverlening (Kifid) gemonitord worden of er klachten zijn met betrekking tot de werking van de kinddefinitie. Als dat aanleiding geeft om de nieuwe kinddefinitie te herzien, zal de regering met voorstellen komen om eventuele onbedoelde hardheden in individuele gevallen te voorkomen.

Tot slot vragen deze leden of de regering heeft overwogen of het gesignaleerde knelpunt ook kan worden ondervangen door ouders of pleegouders de mogelijkheid te geven om een pleegkind actief aan te melden voor dekking van het wezenpensioen, zodat niet uitsluitend de formele kwalificatie van de pleegzorgsituatie of de aanwezigheid van een pleegvergoeding bepalend is voor de toegang tot deze voorziening, maar ook de feitelijke gezinsrelatie en keuze van de betrokkenen daarin kan worden meegewogen.

De leden vragen aandacht voor de situatie waarin de feitelijke gezinsrelatie en de keuze van de betrokkenen worden meegewogen voor de dekking van het wezenpensioen. Het doel van de uniformering van de kinddefinitie is echter juist dat er geen verschil meer kan bestaan tussen regelingen met betrekking tot de vraag of een kind wel of niet recht heeft op een wezenpensioen. In dit wetsvoorstel komt een pleegkind alleen in aanmerking voor een wezenpensioen als de deelnemer of de partner die als pleegouder is aangemerkt voor dit pleegkind (jonger dan 18 jaar) kinderbijslag ontvangt. Als het pleegkind 18 jaar of ouder is, dan moet de pleegouder voor het kind tot 18 jaar kinderbijslag hebben ontvangen en daarnaast aantoonbaar financieel bijdragen aan het levensonderhoud van het pleegkind. Voor pleegouders die een pleegvergoeding ontvangen, wordt geacht de pleegvergoeding voldoende te zijn voor de kosten ten behoeve van het pleegkind. Vanuit dat uitgangspunt dragen pleegouders zelf niet financieel bij aan de kosten voor levensonderhoud van dit pleegkind. Dit wetsvoorstel biedt geen ruimte om ook andere criteria mee te laten wegen, zodat niet per regeling verschilt of een kind als pleegkind wordt aangemerkt. De gevolgen voor de praktijk zullen vanaf het moment van inwerkingtreding gemonitord worden in de vorm van gesprekken op regelmatige basis tussen het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, sociale partners, toezichthouders en pensioenuitvoerders. Het signaleren van knelpunten heeft mijn voortdurende aandacht.

Het overgangsrecht voor premievrije voortzetting bij arbeidsongeschiktheid wordt verruimd om te voorkomen dat kleine groepen deelnemers bij gesloten pensioenfondsen of verzekeraars tussen wal en schip vallen. De leden van de CDA-fractie vragen of de regering in een overzicht kan aangeven welke groepen zieke of arbeidsongeschikte deelnemers met dit wetsvoorstel worden beschermd, en of er nog situaties denkbaar zijn waarin deelnemers alsnog buiten de verruiming vallen?

Uit overleg van de regering met de Pensioenfederatie en het Verbond van Verzekeraars blijkt dat er naar verwachting geen situaties zijn waarin deelnemers met premievrije voortzetting bij arbeidsongeschiktheid in de pensioenregeling tussen wal en schip vallen. Met de verruiming van dit overgangsrecht heeft deze groep, een deelnemer die ziek of arbeidsongeschikt wordt onder het huidige pensioenstelsel, ofwel premievrije voortzetting bij arbeidsongeschiktheid op grond van de gewijzigde pensioenovereenkomst onder het nieuwe pensioenstelsel ofwel op grond van het overgangsrecht.

Bij pensioenfondsen geldt als uitgangspunt dat wanneer een pensioenregeling invaart, iedereen invaart. Hoe wordt in de beoordeling van evenwichtigheid specifiek gecontroleerd dat arbeidsongeschikte deelnemers met premievrije voortzetting door de transitie naar het nieuwe stelsel niet feitelijk slechter af zijn?

De transitie-effecten moeten inzichtelijk gemaakt worden voor alle leeftijdscohorten per deelnemersgroep. Het pensioenfonds onderscheidt daarbij in ieder geval de volgende deelnemersgroepen: deelnemers, gewezen deelnemers, andere aanspraakgerechtigden (waaronder arbeidsongeschikten) en pensioengerechtigden. Afhankelijk van de samenstelling van het deelnemersbestand zal het pensioenfonds aanvullend andere deelnemersgroepen onderscheiden. Vervolgens wordt de evenwichtigheid van de transitie verantwoord aan de hand van deze transitie-effecten.

De verruiming van het overgangsrecht sluit volgens de memorie aan bij uitvoeringsknelpunten in de praktijk. De leden van de CDA-fractie vragen of pensioenuitvoerders verplicht zijn om betrokken zieke of arbeidsongeschikte deelnemers actief te informeren als zij onder de verruimde overgangsregeling vallen, en welke minimale informatie zij daarbij moeten ontvangen?

Voor situaties zoals beschreven in de vraag moeten deelnemers voorafgaand aan de transitie en erna, informatie ontvangen over hun (verwachte) pensioen en de verandering die optreedt als gevolg van het invaren. Verder geldt dat iedere deelnemer jaarlijks het (reguliere) UPO verstrekt moet worden.

De leden van de CDA-fractie vragen hoe de regering aankijkt tegen signalen dat pensioenuitvoerders in de flexibele premieregeling behoefte hebben aan meer ruimte om financiële mee- en tegenvallers niet alleen gelijkmatig, maar ook afnemend over de spreidingsperiode te verwerken. Kan de regering toelichten of een dergelijke afnemende spreiding past binnen de uitgangspunten van het nieuwe pensioenstelsel, waaronder stabiliteit van uitkeringen, uitlegbaarheid voor deelnemers en evenwichtige belangenafweging? Welke voordelen

en risico's ziet de regering voor deelnemers en voor uitvoerders die zowel flexibele als solidaire premieregelingen uitvoeren? Daarnaast vragen de leden van de CDA-fractie aandacht voor de vaste daling bij variabele pensioenuitkeringen in de flexibele premieregeling. Deze leden begrijpen dat de huidige wettelijke begrenzing mede afhankelijk is van de risicovrije rente op de pensioendatum. Kan de regering toelichten of dit ertoe kan leiden dat vergelijkbare deelnemers verschillend worden behandeld, enkel doordat zij op een ander moment met pensioen gaan? Hoe beoordeelt de regering de mogelijkheid om het dalingspercentage stabieler en beter uitlegbaar vorm te geven, bijvoorbeeld door dit te baseren op een constante risicopremie in plaats van op de actuele rentestand op de pensioendatum?

De regering deelt de mening van de CDA-fractie om deze mogelijkheid ook toe te voegen aan de flexibele premieregeling. De leden van de VVD- en D66-fractie vragen hier ook naar. Omdat de methode van aanpassen in afnemende mate, ten opzichte van de methode van aanpassen in gelijke stappen, bij kan dragen aan stabielere pensioenuitkeringen en het voor pensioenuitvoerders eenvoudiger maakt (zowel qua uitvoering als qua uitlegbaarheid aan deelnemers) om in de uitkeringsfase collectief te spreiden en gelijke aanpassingen te realiseren, wordt tegemoetgekomen aan de wens van de hierboven genoemde fracties. Daarom wordt in de nota van wijziging bij het wetsvoorstel de methode van aanpassen in afnemende mate ook voor de flexibele premieregeling mogelijk gemaakt. In het voorgenomen Besluit toezeggingen Wtp en andere pensioenonderwerpen worden voorwaarden opgenomen voor de methode van aanpassen in afnemende mate bij de flexibele premieregeling. Deze voorwaarden zullen in lijn zijn met de voorwaarden die gelden voor de methode van aanpassen in afnemende mate bij de solidaire premieovereenkomst.

Om ervoor te zorgen dat de hoogte van de vaste daling alleen impact heeft op de verdeling van uitkeringen door de tijd heen, en een verandering van de vaste daling niet leidt tot herverdeling, wordt de vaste daling op pensioendatum vastgesteld. Om het risico te beperken dat uitkeringen op hogere leeftijd te zeer kunnen dalen, is ervoor gekozen om bij de vaste daling in flexibele premieregelingen het verschil tussen de parameter voor aandelenrendement en de risicovrije rente op pensioendatum te begrenzen op 35%. Aangezien de parameter voor aandelenrendement vaststaat en de risicovrije rente fluctueert, varieert de maximale vaste daling door de tijd. Dit kan een grotere inspanning betekenen in de communicatie en administratie voor pensioenuitvoerders naar de gepensioneerden. Deze moet worden afgewogen tegen het beperken van het risico op een te sterke daling op hogere leeftijd.

De leden van de JA21-fractie vragen de regering te verduidelijken wat de rechtspositie is van kinderen van deelnemers die tussen het ingaan van de Wet toekomst pensioenen (Wtp) en de (vertraagde) inwerkingtreding van deze reparatiewet uit dienst zijn getreden en zijn overleden. Is er voor deze specifieke groep sprake van met terugwerkende kracht herstelde dekking?

Voor kinderen van deelnemers die uit dienst zijn getreden onder het nieuwe pensioenstelsel en vóór inwerkingtreding van dit wetsvoorstel zijn overleden, geldt de pensioenregeling op het moment van het overlijden. In die situatie zijn de definitie van het kind en de voorwaarden voor het wezenpensioen uit de pensioenregeling bepalend. Het opgebouwde wezenpensioen blijft volledig behouden, ook als de deelnemer uit dienst is getreden.

Dit wetsvoorstel regelt dat de nieuwe kinddefinitie niet van toepassing is op een wezenpensioen dat al is ingegaan voor de inwerkingtreding van de nieuwe kinddefinitie. Ook is in het wetsvoorstel overgangsrecht voorgesteld rondom de vrijwillige voortzetting van het wezenpensioen op grond van het voorgestelde artikel 61a van de Pensioenwet. Voor de persoon die uit dienst is onder het nieuwe pensioenstelsel en vóór de inwerkingtreding van het wetsvoorstel, blijft de situatie gelden zoals die gold voor de invoering van het wetsvoorstel. Dit betekent concreet dat de gewezen deelnemer bij de inwerkingtreding van het wetsvoorstel niet de keuze krijgt om het wezenpensioen voort te zetten, al dan niet met terugwerkende kracht. Belangrijke redenen om niet alsnog vrijwillige voortzetting van het wezenpensioen aan te bieden, al dan niet met terugwerkende kracht, zijn het feit dat dit hoge uitvoeringskosten en risicoselectie met zich meebrengt en uitvoeringstechnisch complex is. Het aanbod voor vrijwillige voortzetting geldt ook niet voor de situatie dat de gewezen deelnemer inmiddels al is overleden. In de praktijk bestaan al pensioenregelingen waarbij vrijwillige voortzetting van het wezenpensioen mogelijk is. Daarbij wordt

gebruik gemaakt van de vangnetbepaling van artikel 62 Pensioenwet respectievelijk artikel 74 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling. Ook die situatie blijft gelden zoals die gold voor de invoering van dit wetsvoorstel.

Met andere woorden: kinderen van een deelnemer die uit dienst is getreden onder het nieuwe pensioenstelsel en vóór inwerkingtreding van dit wetsvoorstel is overleden, kunnen aanspraak maken op het opgebouwde wezenpensioen. Als de pensioenregeling reeds voorzag in vrijwillige voortzetting van het wezenpensioen, en de gewezen deelnemer hier vóór zijn of haar overlijden voor gekozen heeft, dan ontvangen de kinderen ook uit hoofde van de vrijwillige voortzetting een wezenpensioen.

Onder 2.1.8.1 (Wezenpensioen) lezen de leden van de JA21-fractie dat er in het wetsvoorstel voor gekozen wordt om 'voor de persoon die gewezen deelnemer is geworden onder het nieuwe pensioenstelsel en vóór de inwerkingtreding van de Toezeggingenwet, de situatie te [blijven] laten gelden zoals die gold voor de invoering van de Toezeggingenwet' en dat dit concreet betekent dat 'de gewezen deelnemer niet (opnieuw) de keuze krijgt om het partner- en/of wezenpensioen voort te zetten'. De reden die de regering hiervoor aandraagt is dat het voorzetten hiervan, al dan niet met terugwerkende kracht, hoge uitvoeringskosten met zich meebrengt, evenals risicoselectie en uitvoeringstechnisch complex is. De leden vragen de regering dit nader toe te lichten, evenals de omvang van deze groep.

De regering regelt met het wetsvoorstel toezeggingen Wtp en andere pensioenonderwerpen dat gewezen deelnemers in bepaalde situaties niet alleen kunnen kiezen voor vrijwillige voortzetting van de risicodekking voor partnerpensioen, maar ook voor de risicodekking voor wezenpensioen. Sommige pensioenuitvoerders bieden deze keuze overigens nu al aan, hoewel dit niet verplicht is. Er bestaan verschillende argumenten waarom de persoon die vóór de inwerkingtreding van het wetsvoorstel gewezen deelnemer is geworden niet (opnieuw) de keuze krijgt om het partner- en/of wezenpensioen voort te zetten. Desgevraagd licht de regering de redenen hiervoor toe: risicoselectie, beheerste uitvoering en de complexe communicatie richting de deelnemer.

Bij het opnieuw of alsnog aanbieden van de keuze voor vrijwillige voortzetting bestaat het risico dat vooral gewezen deelnemers waarvan de gezondheid sinds uitdiensttreding is verslechterd of hun nabestaanden hiervan gebruik willen maken. Dit is een vorm van risicoselectie.

De introductie van een extra keuzemoment, al dan niet met terugwerkende kracht, voor deze groep zou bovendien een grote impact op de uitvoering hebben. Die impact ziet op technische aanpassingen, operationele inzet en extra werkzaamheden. Bijvoorbeeld extra informatievoorziening en keuzebegeleiding aan reeds gewezen deelnemers.

Indien een gewezen deelnemer al gekozen had voor vrijwillige voortzetting van het partnerpensioen dan is er premie betaald voor een bepaalde dekking, die dekking is ook gegeven en voor die dekking is door de gewezen deelnemer bewust gekozen. Ook had de gekozen dekking tot uitkering kunnen komen. Verder is het mogelijk dat een pensioenuitvoerder bij de berekeningen bij het (opnieuw) aanbieden van de keuzemogelijkheid rekening moet houden met de reeds onttrokken risicopremie van het pensioenvermogen of kapitaal. Een terugwerkende kracht wijziging heeft een correctie van premie, vermogensrendementen en biometrische rendementen (plus/min) tot gevolg. Ook zullen er tarieven voor het verleden moeten worden vastgesteld.
Pensioenuitvoerders moeten de betreffende gewezen deelnemer dan informeren over de correcties in het persoonlijke pensioenvermogen en moeten de verschillen verklaren. Dit is complex in communicatie en keuzebegeleiding richting de gewezen deelnemer.

Onder 2.2.4.2 (Tijdelijk verblijf elders gedurende maximaal zes maanden) lezen de leden van de JA21-fractie dat een kind dat elders ingeschreven staat geacht wordt tot het huishouden te behoren, en daarmee in aanmerking te komen voorwezenpensioen, indien dit verblijf elders ten hoogste zes maanden is. De regering geeft hierbij situaties zoals een uitwisselingsprogramma en verblijf in een ziekenhuis of inrichting als voorbeeld. Bij verblijf elders gedurende een langere periode dan deze zes maanden, wordt het kind niet langer geacht tot het huishouden te behoren. De leden vragen de regering deze termijn en de keuze daarvoor nader toe te lichten.

Een eigen kind van de partner wordt aangemerkt als stiefkind in vier situaties.

1. het kind is ingeschreven op hetzelfde adres,
2. het kind was ingeschreven op hetzelfde adres maar verblijft gedurende maximaal zes maanden tijdelijk elders,
3. het kind is niet ingeschreven op hetzelfde adres maar verblijft op grond van een ouderschapsplan ten minste 156 dagen per kalenderjaar in het huishouden van de (gewezen) werknemer, of
4. in andere gevallen waarbij een aantoonbare financiële bijdrage door de (gewezen) werknemer of partner wordt gedaan in het levensonderhoud van het kind.

Een verblijf van een stiefkind bijvoorbeeld in het kader van een uitwisselingsprogramma of opname in een inrichting of ziekenhuis wordt als tijdelijk beschouwd als dit verblijf niet langer duurt dan zes maanden. In dat geval wordt het stiefkind geacht tot het huishouden te zijn blijven behoren. De termijn van zes maanden is in lijn met vergelijkbare regelingen, zoals de kinderbijslagregeling, en is om die reden ook in de voorgestelde kinddefinitie opgenomen. Als vooraf vaststaat dat het kind uitwonend is, bijvoorbeeld vanwege studie of werk, voldoet het kind niet aan de definitie van stiefkind op grond van de derde situatie. Het kind kan wel op basis van de vierde situatie voldoen aan het begrip stiefkind en in aanmerking komen voor een wezenpensioen.

In het wetsvoorstel overdracht pensioenen politieke ambtsdragers, dat hopelijk binnenkort in consultatie gaat wordt (wat de leden van de BBB-fractie betreft) is geregeld dat in de periode dat de Appa-pensioenen nog niet zijn overgedragen aan het ABP het huidige opbouwpercentage (dat is 1,875%) zal worden gecontinueerd. De leden vragen wat er gebeurt als het ABP overstapt naar het nieuwe stelsel voordat de Wet overdracht pensioenen politieke ambtsdragers is aangenomen? De leden vragen of het noodzakelijk is om in de aanpassingswet die nu voorligt een regeling te treffen om dit proces adequaat te waarborgen.

In het wetsvoorstel 'overdracht pensioenen politieke ambtsdragers aan ABP', zoals is voorgelegd ter internetconsultatie, is een tussenjaar geregeld.[23] Dit tussenjaar betreft de periode tussen de transitiedatum van de ABP-pensioenregeling - naar verwachting 1 januari 2027 - en het onderbrengen van de Appa-pensioenen bij pensioenfonds ABP en het deelnemer worden bij ABP. In de Algemene pensioen- en uitkeringswet politieke ambtsdragers en het Besluit pensioen politieke ambtsdragers wordt voor Appa-pensioenopbouw op een aantal punten echter nog wel naar dat oorspronkelijke ABP-reglement verwezen. Zodra de ABP-pensioenen zijn ingevaren, hebben sommige verwijzingen in de Appa naar het oorspronkelijke ABP-pensioenreglement geen betekenis meer. Dat geldt onder andere voor de hoogte van het opbouwpercentage.

Voor deze periode wordt daarom in het voorgenoemde wetsvoorstel in de Appa tijdelijk een eigenstandig opbouwpercentage opgenomen. Daarbij is ervoor gekozen om de Appa middelloonregeling gedurende het tussenjaar te continueren (op 1,875%, dat percentage geldt al sinds jaar en dag). Het is de bedoeling dat deze bepalingen per 1 januari 2027 in werking treden. Daarom zal deze aanpassing met terugwerkende kracht plaatsvinden nadat het parlement met dit wetsvoorstel heeft ingestemd. De betrokken decentrale overheden kunnen, nu het wetsvoorstel ter internetconsultatie is voorgelegd, kennisnemen van dit voornemen. Daarnaast zullen zij hierover tijdig – voor 1 januari 2027 – worden geïnformeerd, onder andere door middel van een circulaire. Op deze manier wordt invulling gegeven aan het opbouwpercentage in de tussenperiode.

De leden van de SGP-fractie lezen dat er feitelijk een kortere duur van de vrijwillige voortzetting mogelijk kan zijn, dat wil zeggen: korter dan vijftien jaar, als de pensioenregeling voorziet in een maximum aan de omvang van de uitruil met het ouderdomspensioen. Zijn er al voorbeelden bekend waarbij een kortere duur dan vijftien jaar mogelijk is? Hoe wordt voorkomen dat deze termijn door deze aanscherping niet te veel ingekort wordt?

Een kortere duur van de vrijwillige voortzetting kan mogelijk zijn, als de pensioenregeling voorziet in een maximum aan de omvang van de uitruil met het ouderdomspensioen. De financiering van de vrijwillige voortzetting van het nabestaandenpensioen wordt beperkt door de hoogte van de afkoopgrens voor het

[23] https://www.internetconsultatie.nl/pensioenenpolitiekeambtsdragersnaarabp/b1

pensioenvermogen of kapitaal. Wanneer het pensioenvermogen of kapitaal onder de afkoopgrens komt, is een uitruil van het pensioenvermogen of kapitaal voor de vrijwillige voortzetting niet meer toegestaan. Sociale partners kunnen afspreken dat er een hoger pensioenvermogen of kapitaal moet overblijven dan de afkoopgrens. In dat geval kunnen sociale partners een maximum voor de omvang van de uitruil afspreken. Het is aan sociale partners om een goede afweging te maken als zij een maximum van de omvang afspreken.

De mogelijkheden voor de financiering van de vrijwillige voortzetting worden verruimd, zo lezen de leden van de SGP-fractie. Ook het partnerpensioen op of na pensioendatum kan daarvoor ingezet worden. Dat vereist wel toestemming van de partner. Hoe is die toestemming geregeld? En hoe worden deelnemers geïnformeerd over de gevolgen van deze keuze?

De toestemming is vereist als het opgebouwde partnerpensioen na pensioendatum ingezet wordt voor de financiering van de vrijwillige voortzetting van het nabestaandenpensioen. De deelnemer en de partner zullen samen een belangenafweging moeten maken over het wel of niet vrijwillig voortzetten van het nabestaandenpensioen. De regering stelt geen eisen aan de wijze waarop de toestemming wordt verleend. Dit is vormvrij en de betreffende pensioenuitvoerder kan hier een nadere invulling aan geven. Het toestemmingsvereiste voor uitruil van het opgebouwde partnerpensioen is al bestaande praktijk voor uitruil op pensioendatum.

In het ontwerpbesluit toezeggingen Wtp en andere pensioenonderwerpen, is een nadere uitwerking opgenomen over de informatieverstrekking. Het is hierbij van belang dat de gewezen deelnemer alle relevante informatie krijgt, zodat de gewezen deelnemer (samen met de partner) een goede afweging kan maken en voldoende tijd heeft om een passende keuze te maken voor de vrijwillige voortzetting van het nabestaandenpensioen.

De leden van de SGP-fractie vragen opnieuw naar de gevallen waarin deelnemers onbedoeld hun partnerpensioen niet hebben voortgezet, de groep onvrijwillig onverzekerden. Hiervoor zijn diverse flankerende maatregelen genomen, die deze leden toejuichen. Er wordt ook gewerkt aan een sectorbrede regeling. Hoewel deze leden ook deze regeling verwelkomen, voorzien zij wel een risico dat deze regeling in de praktijk weinig gaat opleveren. In een Kamerbrief wordt aangegeven dat deze regeling er is voor deelnemers die gedurende de keuzetermijn nog geen keuze hebben gemaakt of voor het geval wanneer er nog geen aanbod is gedaan. De groep onvrijwillig onverzekerden valt daar niet noodzakelijkerwijs onder. Erkent de regering dat? Hoe kan met eenzelfde regeling juist de groep onvrijwillig onverzekerden bereikt worden? Is de regering het eens met deze leden dat juist die groep een dergelijke regeling nodig heeft? De leden van de SGP-fractie roepen op om, gezien de schrijnende situaties waar het over gaat, de voorwaarden om te voldoen aan de regeling ruimhartig op te stellen.

Het nabestaandenpensioen (partner- en/of wezenpensioen) is een belangrijk onderdeel van de pensioenregeling. Op 17 december 2025[24] en 8 juni 2026[25] is uw Kamer geïnformeerd over het vrijwillig voortzetten van het nabestaandenpensioen. De vrijwillige voortzetting van het nabestaandenpensioen wordt gefinancierd door het opgebouwde ouderdomspensioen en/of partnerpensioen vanaf pensioendatum uit te ruilen. Dat betekent dat de risicopremies voor het vrijwillig voortgezette partnerpensioen worden onttrokken aan het opgebouwde pensioenkapitaal. Hierdoor wordt het ouderdoms- en/of partnerpensioen vanaf pensioendatum lager.

De regering is van mening dat er sprake is van een dilemma. Namelijk dat het te allen tijde voorkomen van onbewust onverzekerden, onherroepelijk leidt tot een veel grotere groep onbedoeld oververzekerden.

Bovendien is het moeilijk om van tevoren vast te stellen wie bewust onverzekerd is, omdat het gaat om deelnemers die, ondanks de wettelijk verplichte keuzebegeleiding van de pensioenuitvoerder, niet kiezen voor vrijwillige voortzetting. De redenen om niet te kiezen voor vrijwillige voortzetting zijn divers, zoals het

[24] Kamerstukken II, 2025/26, 32 043, nr. 691.

[25] Kamerstukken II, 2025/26, 36 067, nr. 201.

niet hebben van een partner of deelname aan een pensioenregeling met nabestaandenpensioen bij een nieuwe werkgever. Ook is het mogelijk dat de deelnemer al beschikt over voldoende opgebouwd partnerpensioen vóór pensioendatum (overgangsrecht Wtp) of een private oplossing (bijvoorbeeld overlijdensrisicoverzekering) heeft.

Om de groep onbedoeld onverzekerden voor het nabestaandenpensioen te verminderen, zijn zes mogelijke maatregelen onderzocht. Deze maatregelen helpen en stimuleren (gewezen) deelnemers om weloverwogen keuzes te maken inzake vrijwillige voortzetting van het nabestaandenpensioen.

Deze maatregelen zijn:

1. verbetering van informatie in stop- en herhaalbrieven,	Opgenomen in het voorgenomen besluit behorend bij dit wetsvoorstel.
2. verbetering van informatie in startbrief	Opgenomen in het voorgenomen besluit behorend bij dit wetsvoorstel.
3. informatie en melding bij geen actieve opbouw op mijnpensioenoverzicht,	Sinds eind maart 2026 operationeel
4. gegevensuitwisseling via Stichting Pensioenregister,	Momenteel wordt in kaart gebracht wat de meerwaarde is van een dergelijke functionaliteit van Stichting Pensioenregister ten opzichte van de verbeterde gegevensuitwisseling tussen pensioenuitvoerders en het UWV. Het ministerie van SZW blijft in gesprek met Stichting Pensioenregister, de Pensioenfederatie en het Verbond van Verzekeraars om een dergelijke functionaliteit in de toekomst mogelijk te maken.
5. gegevensuitwisseling tussen pensioenuitvoerder en het UWV	Momenteel is het UWV bezig met het mogelijk maken van gegevensuitwisseling vanuit de eigen claimsystemen (Wtp-Product). Het nieuwe product met data vanuit de claimsystemen is in ontwikkeling en is naar verwachting begin 2027 operationeel.
6. een sectorbrede regeling voor pensioenfondsen.	Deze sectorbrede regeling is een algemene werkwijze vastgelegd door de Pensioenfederatie.

De sectorbrede regeling is een algemene werkwijze vastgelegd door de Pensioenfederatie. De algemene werkwijze van pensioenfondsen voorziet in een dekking bij overlijden van de gewezen deelnemer die gedurende de keuzetermijn nog geen keuze heeft gemaakt of wanneer er nog geen aanbod is gedaan. In die situatie zal het pensioenfonds (na onderzoek) overgaan tot uitkering van het partnerpensioen alsof er wel een dekking zou zijn geweest.

De (flankerende) maatregelen zien er op toe om de deelnemer tijdig en zo goed mogelijk te informeren en een geïnformeerde keuze te laten nemen. Als sluitstuk, geldt daarbij een sectorbrede regeling, waarbij uitgangspunt is dat als de deelnemer binnen de wettelijke keuzeperiode komt te overlijden, de dekking standaard wordt voortgezet .

3. Gevolgen voor burgers, bedrijven en overheid

De leden van de PRO-fractie staan positief tegenover mogelijkheden voor vrijwillige voortzetting van het nabestaandenpensioen. Tegelijkertijd merken zij op dat de Wet toekomst pensioenen bijzonder complex is, en het voorliggende voorstel niet bij lijkt te dragen aan vereenvoudiging. Is de regering het daarmee eens? Deze leden vragen ook of de regering de verschillende keuzes die werknemers moeten maken rondom pensioen in hun leven onder elkaar kan zetten. Kan de regering daarbij uitgaan van een werknemer die een paar keer van baan wisselt, een keer een korte periode geen baan heeft en tot slot een periode als zelfstandige aan de slag gaat? Ook willen deze leden graag weten hoe de regering gaat zorgen voor adequate informatievoorziening, met als doel dat pensioendeelnemers de keuzes die zij moeten maken snappen. Is de regering het ermee eens dat het wenselijk is om het aantal keuzes dat mensen moeten maken op pensioengebied tot een minimum te beperken? En is de regering het ermee eens dat het nieuwe pensioenstelsel een stuk complexer is dan wenselijk?

De overgang naar het nieuwe pensioenstelsel bevat een afruil: de overgang naar premieregelingen leidt in zichzelf tot een simpeler pensioenstelsel, terwijl de solidariteitselementen complexiteit verhogend uitpakken. Voor deze uitruil is bewust gekozen. Deelnemers krijgen in het nieuwe stelsel meer inzicht in de ingelegde premie, het door hen opgebouwde pensioenvermogen en de behaalde rendementen. Goede informatievoorziening is belangrijk, en essentieel voordat deelnemers keuzes maken rondom pensioen. Beslissingen die je als werknemer maakt voor je carrière, zijn net zo goed pensioenkeuzes als de keuze voor je pensioendatum. Bijvoorbeeld een keuze om meer of minder te werken, in het buitenland te gaan wonen, of zzp'er te worden. Ook gerelateerde life-events, zoals trouwen, scheiden of kinderen zijn keuzes die invloed hebben op pensioen. Dat zijn weliswaar geen keuzes die je maakt binnen de pensioenregelingen, maar het zijn wel keuzes die gevolgen hebben voor je pensioen. Pensioenuitvoerders hebben een rol in keuzebegeleiding bij keuzes binnen de pensioenregeling. Dat is wettelijk geregeld. Daarbij wordt gebruik gemaakt van defaults. Tegelijkertijd kunnen mensen keuzes maken binnen hun pensioenregeling (binnen de kaders van de wet). Hierbij kan gedacht worden aan de samenloop van de start van het werkgeverspensioen met de AOW-leeftijd, en daarnaast is er de keuze om een uitruil te doen. Als iemand zelfstandige wordt, is het in veel gevallen mogelijk om het pensioen vrijwillig voort te zetten. Deze keuze is aan de zelfstandige zelf om te maken. In het kader van informatievoorziening zijn pensioenuitvoerders verantwoordelijk voor de informatieverstrekking aan hun deelnemers. In het kader van de transitie zijn hiervoor communicatieplannen opgesteld, die ook voorgelegd zijn aan de AFM. De AFM houdt toezicht op deze communicatie en deelt actief signalen en knelpunten uit de sector op het gebied van communicatie.

De leden van de PVV-fractie constateren dat de kosten van een aanvraag voor vrijwillige voortzetting van het wezenpensioen worden geraamd op 110,60 euro per aanvraag. Deze leden vragen de regering deze raming te onderbouwen en aan te geven welke lasten uiteindelijk bij deelnemers en gepensioneerden terechtkomen.

Bij de berekening van de geschatte regeldrukkosten is de regering uitgegaan van de tarieven van het Handboek meting regeldrukkosten. De te maken kosten bij een aanvraag voor vrijwillige voortzetting van het wezenpensioen hangen samen met de informatieverplichtingen van pensioenuitvoerders, de premie inning en het beheren van het wezenpensioen. Hierbij is uitgegaan van uitvoering van de volgende handmatige standaardhandelingen door een administratief medewerker: gegevens verkrijgen, formulieren invullen, het uitvoeren van berekeningen, gegevens en input controleren, corrigeren van fouten, gegevens verwerken, data versturen en kopiëren, archiveren en opslaan van documenten.

II. Artikelsgewijze toelichting

De leden van de VVD-fractie de regering waarom in artikel 63a, vijfde lid, Pensioenwet wordt vastgehouden aan verwerking "in gelijke stappen", terwijl bij de solidaire premieregeling spreiding in afnemende mate expliciet is toegestaan. Zij vragen of de regering onderkent dat verplicht lineair spreiden kan leiden tot onnodig volatiele en moeilijk uitlegbare uitkeringspatronen in de flexibele premieovereenkomst. Voor uitvoerders die zowel FPR- als SPR-regelingen aanbieden leidt dit tot ondoelmatigheid in de uitvoering, zo stellen de leden van de VVD-fractie, is de regering het daarmee eens? Is de regering bereid dit bij nota van wijziging aan te passen, zodat ook in de flexibele premieovereenkomst spreiding in afnemende mate mogelijk wordt? Zo nee, waarom niet?

De regering deelt de mening van de VVD-fractie om deze mogelijkheid ook toe te voegen aan de flexibele premieregeling. De leden van de D66- en CDA-fractie vragen hier ook naar. Omdat de methode van aanpassen in afnemende mate, ten opzichte van de methode van aanpassen in gelijke stappen, bij kan dragen aan stabielere pensioenuitkeringen en het voor pensioenuitvoerders eenvoudiger maakt (zowel qua uitvoering als qua uitlegbaarheid aan deelnemers) om in de uitkeringsfase collectief te spreiden en gelijke aanpassingen te realiseren, wordt tegemoetgekomen aan de wens van de hierboven genoemde fracties. Daarom wordt in de nota van wijziging bij het wetsvoorstel de methode van aanpassen in afnemende mate ook voor de flexibele premieregeling mogelijk gemaakt. In het voorgenomen Besluit toezeggingen Wtp en andere pensioenonderwerpen worden voorwaarden opgenomen voor de methode van aanpassen in afnemende mate bij de flexibele premieregeling. Deze voorwaarden zullen in lijn zijn met de voorwaarden die gelden voor de methode van aanpassen in afnemende mate bij de solidaire premieovereenkomst.

De leden van de PVV-fractie constateren dat diverse artikelen terugwerkende kracht krijgen tot en met 1 juli 2023 (artikel V, pagina 51). Deze leden vragen de regering per artikel te motiveren waarom terugwerkende kracht noodzakelijk is en te bevestigen dat geen deelnemer, gepensioneerde of nabestaande hierdoor in een nadeliger positie komt.

Artikel V regelt de inwerkingtreding van dit wetsvoorstel. In dit artikel is geregeld dat bepaalde artikelen of onderdelen daarvan met terugwerkende kracht in werking kunnen treden. In de toelichting bij dit artikel is aangegeven dat in ieder geval bepaalde artikelen terug zullen werken tot en met 1 juli 2023, het moment van inwerkingtreding van de Wtp, omdat dit van belang is voor de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel.

<u>Gelijke aanpassingen direct na pensionering</u>
Dit zal in ieder geval gelden voor de wijzigingen van de artikelen 63 en 63a van de Pensioenwet en 75 en 75a van de Wvb en artikel 18d van de Wet LB 1964.
De terugwerkende kracht van deze artikelen heeft geen nadelige gevolgen voor betrokkenen. Voor de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel is het van belang dat deze artikelen gelden vanaf inwerkingtreding van de Wtp.

<u>Overgangsrecht voor premievrije voortzetting bij arbeidsongeschiktheid</u>
De artikelen 220h en 220ha van de Pensioenwet en 214f en 214fa van de Wvb en artikel 38c van de Wet LB 1964 hebben betrekking op de voorgestelde verruiming van het overgangsrecht voor premievrije voortzetting bij arbeidsongeschiktheid.
Het Verbond van Verzekeraars signaleerde een knelpunt bij het bestaande overgangsrecht, waarbij een beperkte groep deelnemers tussen wal en schip zou vallen. Over dit knelpunt en de aangekondigde wettelijke oplossing zijn de Eerste en Tweede Kamer in de kamerbrieven van 9 november 2023[26], 15 januari 2024[27] en 8 november 2024[28] geïnformeerd. De terugwerkende kracht van de voorgestelde aanpassingen in artikel 220ha van de Pensioenwet, 214fa van de Wvb en 38c van de Wet LB 1964 zorgt ervoor dat de bestaande praktijk gehandhaafd kan blijven. De terugwerkende kracht heeft geen nadelige gevolgen voor betrokkenen. Ook voor de artikelen 220h van de Pensioenwet en 214f van de Wvb en 38c Wet LB 1964 wordt geborgd dat deelnemers niet tussen wal en schip zullen vallen.

In de beslisnota lezen de leden van de JA21-fractie dat de beoogde inwerkingtreding, afhankelijk van parlementaire besluitvorming, 1 juli 2027 is, waar eerder nog de datum van 1 januari 2027 werd beoogd. De leden vragen de regering nader op deze vertraagde beoogde inwerkingtreding in te gaan en de (eventuele) praktische en financiële gevolgen hiervan voor alle betrokkenen.

In een eerdere fase van het wetsvoorstel leek een beoogde inwerkingtredingdatum van 1 januari 2027 haalbaar. In eerdere communicatie met de Tweede Kamer is 1 januari 2027 als beoogde inwerkingtredingsdatum gecommuniceerd. Omdat er ruimte moet zijn voor een ordentelijke behandeling

[26] Kamerstukken II, 2022/23, 32 043, nr. 624.

[27] Kamerstukken II, 2023/24, 36 067, nr. 196.

[28] Kamerstukken I, 2024/25, 36 067, nr. BW.

van het wetsvoorstel, is de beoogde inwerkingtredingsdatum van dit wetsvoorstel nu verschoven naar 1 juli 2027. Hier zitten geen praktische en financiële gevolgen aan.

III. Overig

De leden van de VVD-fractie merken op dat ten aanzien van de definitie partnerpensioen de huidige Pensioenwet bepaalt dat ongehuwde personen aan het partnerbegrip kunnen voldoen indien zij een (notariële) samenlevingsovereenkomst hebben. Er wordt dan voldaan aan het vereiste van de gezamenlijke huishouding voor het partnerbegrip. De wet schrijft niet voor dat in een samenlevingsovereenkomst een verplichting tot samenwonen is opgenomen. Partijen kunnen dus een rechtsgeldige samenlevingsovereenkomst hebben zonder dat zij op hetzelfde adres wonen. Dit in tegenstelling tot het begrip fiscaal partnerschap (relevant voor toeslagen) en het partnerbegrip in de AOW en de Anw waar een gezamenlijke huishouding centraal staat. Erkent de regering dit verschil, hoe beoordeelt zij dit verschil en is zij bereid om het samenwoonvereiste als voorwaarde te verbinden aan de gezamenlijke huishouding?

De leden van de VVD-fractie merken op dat de definitie van partner in de Pensioenwet verschilt van het partnerbegrip in de toeslagen en in de AOW en de Anw. In de Wtp is een uniform partnerbegrip geïntroduceerd. Het nieuwe partnerbegrip uit de Wtp zorgt voor duidelijkheid en geeft een duidelijke definitie. Bij huwelijk, geregistreerd partnerschap en partners met een notarieel samenlevingscontract wordt zorg voor elkaar verondersteld. De eis van samenwonen op hetzelfde adres is dan niet nodig voor deze groepen. Bij mensen zonder huwelijk, geregistreerd partnerschap of notarieel samenlevingscontract is sprake van een gezamenlijke huishouding indien beide partners verklaren dat zij op hetzelfde adres wonen en dat er sprake is van zorg voor elkaar. Daarnaast is het in sommige situaties, bij een onbepaald partnersysteem, mogelijk om na het overlijden van de (gewezen) werknemer het partnerschap aannemelijk te maken aan de hand van een eenzijdige partnerverklaring.

Het pensioenpartnerschap wijkt beperkt af van het toeslagenpartnerschap. Bij toeslagen dienen mensen met een notarieel samenlevingscontract wel samen te wonen op hetzelfde adres. Deze criteria acht de regering onwenselijk voor het pensioenpartnerschap. Er kunnen situaties voorkomen waarbij het partnerpensioen nodig is vanwege het wegvallen van het inkomen door het overlijden van de deelnemer. Het kan bijvoorbeeld voorkomen dat de deelnemer en de partner niet samenwonen omdat een van beide partners (tijdelijk) elders woont, bijvoorbeeld vanwege werk. Het kan ook voorkomen dat beide personen over een koopwoning beschikken, terwijl zij wel voor elkaar zorgen. Het partnerbegrip voor de AOW en Anw wijkt ook af van het pensioenpartnerschap en het toeslagenpartnerschap en is gebaseerd op het voeren van een gezamenlijke huishouding. Van een gezamenlijke huishouding is sprake als twee personen hun hoofdverblijf hebben in dezelfde woning en zij blijk geven zorg te dragen voor elkaar door middel van het leveren van een bijdrage in de kosten van de huishouding dan wel anderszins.

In het kader van een huwelijk, geregistreerd partnerschap of een notarieel samenlevingscontract acht de regering het niet passend dat ook deze criteria onder de definitie van partner voor het partnerpensioen vallen. Zoals hierboven reeds is toegelicht, wordt voor deze groep de zorg voor elkaar verondersteld aanwezig te zijn.

Ten aanzien van de witte vlekken pensioenopbouw merken de leden van de VVD-fractie op dat een deel van de werknemers geen pensioen opbouwt. In de wet is vastgelegd dat het aantal werknemers dat niet deelneemt aan een pensioenregeling bij een werkgever binnen enkele jaren met 50% moet zijn gereduceerd. De leden van de VVD-fractie vragen de regering of deze doelstelling wordt behaald. Wat is de inzet van de regering op deze doelstelling en hoe wordt de Kamer over de voortgang van de realisatie van deze doelstelling geïnformeerd? De leden vragen de regering hoe het mogelijk kan worden gemaakt om de eigen vrije ruimte voor pensioenopbouw jaarlijks inzichtelijk te maken, om eigen inleg eenvoudiger te maken en witte vlekken te bestrijden.

Eind 2019 was 13,4% (936.000) van de werknemers geen actieve deelnemer in een pensioenregeling. Eind 2023 betrof dat 9,3% (680.000) van het totaal aantal werknemers. Hiermee heeft de daling van het relatieve

aandeel werknemers zonder pensioenopbouw verder doorgezet, alsook de daling in absolute zin. Hiermee is wederom een goede stap gezet richting het bereiken van de reductiedoelstelling.

De tussenevaluatie van de reductiedoelstelling is gekoppeld aan de gegevens over het jaar 2024, die naar verwachting in het eerste kwartaal van 2027 beschikbaar komen.[29] Wanneer deze cijfers beschikbaar zijn, zal uw Kamer de analyse daarover toegezonden worden. Op basis van die tussenevaluatie zal, zoals met uw Kamer afgesproken, worden bezien of aanvullende stappen nodig zijn om de doelstelling te behalen.

Verder ziet de regering het inzichtelijk maken van de jaarruimte via de Belastingdienst momenteel niet als een oplossing voor het reduceren van het aantal werknemers zonder pensioen. In het geval dat de werknemer geen pensioen opbouwt bij de werkgever, zal er waarschijnlijk voldoende fiscale ruimte zijn voor de werknemer om vrijwillig aanvullend pensioen op te bouwen. Het inzichtelijk maken van de jaarruimte via de Belastingdienst zou waardevol kunnen zijn voor werknemers die onvoldoende pensioen opbouwen via hun werkgever, de zogenaamde grijze vlek. Echter, dit voorstel kent ook praktische en uitvoeringstechnische beperkingen. De vooraf ingevulde aangifte-informatie is meestal pas rond maart van het volgende jaar beschikbaar. Daardoor zal 'zichtbaarheid in de aangifte' niet automatisch leiden tot beter handelingsperspectief in het lopende jaar. Verder vraagt het voorstel om extensieve gegevensuitwisseling tussen pensioenuitvoerders en de belastingdienst, terwijl naar verwachting slechts een relatief kleine groep deze gegevens nodig heeft voor een aanvullende lijfrente-afweging. De regering acht deze gegevensuitwisseling vanuit verantwoord databeheer daarom niet proportioneel. Bovendien zal dit de druk op de uitvoering vergroten. Het opnemen van de jaarruimte op de loonstrook is dan ook naar de mening van de regering niet doelmatig en doeltreffend. Werknemers zouden eventueel wel zelf de beschikbare jaarruimte kunnen berekenen aan de hand van een hulpmiddel van de Belastingdienst. Met dit hulpmiddel kan berekend worden hoeveel de werknemer fiscaal gefaciliteerd kan inleggen voor pensioenopbouw.

De leden van de PRO-fractie merken op dat ook na de transitieperiode naar het nieuwe stelsel nog regelingen met gegarandeerde uitkeringen blijven bestaan binnen het overgangsrecht. Zij wijzen op verzekerde uitkeringsregelingen waarbij werkgevers kunnen besluiten om extra indexatie te verlenen. Deze leden vragen of het klopt dat het deze werkgevers vanaf 2028 wettelijk niet meer toegestaan is om bestaande indexatietoezeggingen te verbeteren. Kan de regering uitleggen waarom niet? Is de regering bereid om deze regel aan te passen, opdat het koopkrachtperspectief van gepensioneerden met een verzekerde uitkeringsregeling kan verbeteren? Ook vragen deze leden om aandacht voor verzekerde premieregelingen met een vaste uitkering zonder indexatieperspectief. Zij merken op dat gepensioneerden met een dergelijke regeling hun koopkracht ieder jaar zien dalen, en dat hun pensioenuitkering na tien of twintig jaar vaak fors minder waard is. Vindt de regering dit wenselijk? En ziet zij mogelijkheden om de koopkracht voor deze groep te verbeteren? De leden vragen daarnaast of het niet beter zou zijn om in de toekomst te voorkomen dat pensioenuitkeringen lange tijd niet worden geïndexeerd, en waarom regelingen waarin vast is gelegd dat na pensionering geen indexatie meer plaatsvindt überhaupt toegestaan zijn.

De leden van de PRO-fractie vragen naar de situatie waarbij werkgevers de bestaande indexatieafspraken over niet-ingevaren pensioenen willen verbeteren. Werkgevers kunnen na de overstap op een nieuwe pensioenovereenkomst de indexatieafspraken in de oude pensioenregeling nog steeds nakomen en financieren. Bevat die afspraak een mogelijkheid om gemiste indexatie in te halen, dan kan ook daarvan gebruik worden gemaakt. Wat niet meer kan, is de afspraak zelf verruimen, bijvoorbeeld door een hogere indexatie of ruimere inhaal toe te zeggen dan eerder is afgesproken. Dat zou neerkomen op nieuwe opbouw in een regeling die is gesloten. De werkgever kan uiteraard wel de opbouw in de nieuwe pensioenovereenkomst verruimen binnen het nieuwe pensioenstelsel.

[29] Kamerstukken II, 2026/27, 32 043, nr. 717.

Vervolgens vragen de leden van de PRO-fractie aandacht voor verzekerde regelingen met een vaste uitkering zonder indexatieperspectief. De regering begrijpt dat bij de huidige inflatieniveaus gepensioneerden behoefte hebben aan verhoging of indexatie van hun pensioenuitkering. Binnen het nieuwe pensioenstelsel is een verhoging van een vastgestelde uitkering mogelijk. Werknemers- en werkgeversvertegenwoordigers kunnen hierover afspraken maken.

Voor gepensioneerden met een verzekerde regeling met een vaste uitkering zonder indexatieperspectief geldt echter dat zij een overeenkomst hebben met hun werkgever waarin afgesproken is geen indexatie te bieden of waarin zekerheid over de indexatie ontbreekt. Hier tegenover staat dat in het contract wel de zekerheid van een vaste uitkering is geboden. Hierbij kan bij de start van de overeenkomst ook een hogere pensioenuitkering zijn geboden dan mogelijk was geweest als hierbij ook indexatie was geboden. Kortom, tegenover het feit dat zij geen indexatie hebben, kunnen zaken staan als een hogere startuitkering en pensioenzekerheid.